

Čitlučko Povjerenstvo za uređivanje grobišta **održalo posljednju sjednicu u aktualnom sazivu**

Čitluk, 31. siječnja 2024.
BROTNJO.INFO

Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća na području Općine Čitluk 30. siječnja 2024. održalo je posljednju sjednicu u aktualnom sazivu. Nazočio joj je i fra Miljenko Stojić, vicepostulator

postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«.

Na sjednici su se članovi Povjerenstva osvrnuli na četverogodišnji rad trećeg saziva čitlučkog povjerenstva, a u osvrtu na proteklo razdoblje istaknuto je kako je nastavljeno postavljanje križeva za žrtve s područja općine Čitluk na Memorijalnom centru »Gro-

blje mira« te postavljanje spomen-obilježja poginulim učenicima na što su u Povjerenstvu jako ponosni. Tijekom sastanka članovi Povjerenstva prisjetili su se i pokojnog dr. sc. Žarka Dugandžića, koji je preminuo prije nešto manje od dvije godine, ističući sa zahvalnošću njegov nesebičan doprinos radu Povjerenstva. ✍

Široki Brijeg: **Obilježeni Dani sjećanja**

Široki Brijeg, 2. veljače 2024.
ANA BUBALO /
LJPORTAL.COM

Upovodu Dana sjećanja na pobijene franjevce i puk Širokog Brijega te Dana sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja u Širokom je Brijegu položen vijenac, zapaljene svijeće i održana prigodna molitva za sve stradale žrtve.

Vijenac su položili i svijeće zapalili predsjednik Vlade Zapadnohercegovačke županije Predrag Čović, ministrica obrazovanja, znanosti, kulture i športa Danijela Perić, ministar zdravlja, rada i socijalne skrbi Tomislav Pejić, ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Mladen Begić, ministar pravosuđa i uprave Vjekoslav Lasić, zatim izaslanstvo Grada Širokog Brijega predvođeno gradonačelnikom Mirom Kraljevićem, izaslanstvo Hrvatskog narodnog sabora BiH te predstavnici braniteljskih udruga.

Nakon intoniranja hrvatske himne

»Lijepa naša« održana je kratka molitva koju je predvodio vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 66 subrača« fra Miljenko Stojić.

Podsjetimo, Grad Široki Brijeg je 7.

veljače proglasio Danom sjećanja na pobijene franjevce i puk dok je Zapadnohercegovačka županija taj dan proglasila Danom sjećanja na žrtve komunističkog zlosilja. ✍

Nastavljeni Dani pobijenih hercegovačkih franjevac, s naglaskom na župu Gorica-Sovići

Široki Brijeg, 5. veljače 2024.

LUCIJANA KOŽUL

Obilježavanje Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca ili 79. obljetnice njihova ubojstva započelo je u petak, 2. veljače, na Trgu širokobrijeških žrtava u Širokom Brijegu. Nastavilo se 4. veljače hodnjom sjećanja. Mještani Crnih Lokava, Dobrkovića, Građa, Knešpolja, Mokrog, Turčinovića i Uzarića uobičajeno su pješačili od spomenika svojim pobijenima do ratnog skloništa na Širokom Brijegu gdje je ubijeno i zapaljeno 12 hercegovačkih franjevaca. Jedna skupina njih trčala je iz Crnih Lokava. Kod ratnog skloništa u 17.00 dočeka ih je vicepostulator fra Miljenko Stojić i skupina franjevaca. Nakon što su ih pozdravili, predstavnici skupina zapalili su svijeće, a fra Ivan Crnogorac predvodio je prigodnu molitvu. U subotu 3. veljače skupina framaša iz Mostara, gdje je ubijeno sedam franjevaca, na čelu s fra Tomislavom Crnogorcem također je pješačila na Široki Brijeg.

Nakon hodnje sjećanja bila je krunica

u 17.30, a zatim sv. misa u 18.00 koju je predvodio fra Marin Karačić, župnik u Gorici-Sovićima odakle su dvojica ubijenih hercegovačkih franjevaca: fra Križan Galić i fra Melhior Prlić. Inače u Drugom svjetskom ratu i poraću iz te su župe ubijene 233 osobe.

Fra Marin je u propovijedi govorio kako ne možemo služiti dvojici gospodara. Htjeli ili ne, morat ćemo odabrati. »Kada se sjetimo Isusova života, vidimo da ni njega nisu svi niti voljeli niti prihvaćali. Štoviše, ubili su ga. Isus je bio provokacija, bio je čvrsti znak Onoga kome je pripadao. Bio je nepokolebljiv, postojan, bio je toranj kojeg se nije moglo skriti ni zataškati, nego jedino srušiti. Od dana kada je Isus hodao zemljom pa do danas imamo toliko primjera tih tornjeva i kula koje se nisu dale zataškati, koje se nisu dale niti kupiti, niti potplatiti, pa su ih nemilosrdno rušili, jer to je bilo jedino rješenje. Ti tornjevi su i naši pobijeni fratri i naš vjerni narod. Ali kaplje njihove krvi kao cigle gradile su nove i još veće i tornjeve, i kule, i građevine, i još uvijek ih grade. Drukčije je

sada, u ovom vremenu, govoriti o postojanosti, o progonima, jer nemamo ih u tolikom razmjeru kao prije, ne na isti način. Danas je sve drukčije: i progoni, i kušnje, danas na manja vrata ulaze, ali nam zato kasnije otimaju i razaraju i tijelo i dušu. Zato je bitno bdjeti nad svojim životom, njegovati ga i suobljučavati ga životu Onoga koji nam ga je i podario.«

Pjevanjem i čitanjem sv. misno slavlje uveličali su framaši pod vodstvom fra Ivana Crnogorca.

I ove godine Vicepostulatura je raspisala natječaj na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima te su na kraju sv. mise podijeljene nagrade za uzrast mladeži. Prvu nagradu dobio je Jakov Kralević za pjesmu pod naslovom »Za one kojih nema«. Mia Musa dobila je drugu nagradu za rad »Tišina vjerom protkana«. Pjesmu »Svjedoci« napisao je, skladao za nju glazbu, otpjevao ju Mladen Mandžo koji je dobio treću nagradu.

HR Široki Brijeg prenosila je sve uživo putem zemaljskih valova i preko interneta. Činit će to i sljedećih dana. ✍

Župa Humac na Danima pobijenih hercegovačkih franjevaca

Široki Brijeg, 5. veljače 2024.

LUCIJANA KOŽUL

Molitvom krunice u 17.30, koju je predvodio fra Željko Tomić s ministrantima, nastavljeno je obilježavanje 79. obljetnice jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca. Svetu misu s početkom u 18.00 predslavio je i na njoj propovijedao fra Dario

Dodig, gvardijan i župnik na Humcu. Iz župe Humac ubijena su dvojica hercegovačkih franjevaca: fra Leonardo Rupčić i fra Kornelije Sušac. A u Drugom svjetskom ratu i poraću iz ove župe ubijeno je 940 župljana.

Fra Dario je kroz svoju propovijed prikazao mučeništvo tijekom povijesti kršćanstva, kao i mučeništvo naših fratara: »Mučenici – po uzoru na Isusa

i njegovom milošću – čine da nasilje postane prilika za ljubav u kojoj se ide toliko daleko da se oprašta mučiteljima. Sjetimo se samo sv. Stjepana koji je umro moleći: "Gospodine, oprostimo im, jer ne znaju što čine". To je ona najveća zapovijed što nam ju je Isus ostavio. Mučenici nam pokazuju da je svaki kršćanin pozvan na svjedočanstvo života, pa i kad ono ne uključuje prolijevanje

krvi, po uzoru na Isusa Krista. Kroz ove dane spominjemo se franjevaca koji su ubijani po cijeloj Hercegovini. Ovo je bila krvava veljača 1945. Htjeli su Hercegovinu "očistiti od vjere". Franjevci nisu bježali, nisu se bojali, nego su ispovijedali vjeru u Gospodina i hrabro ostali na svojim mjestima. Od onog starca, nepokretnog na bolesničkoj postelji, fra Marka Barbarića s 80 godina, do najmlađega fra Ludovika Radoša od 20-ak godina. To je poruka i nama danas. Istina na drukčiji način, ali nam je poruka da budemo vjerni Gospodinu, Crkvi i hrvatskom narodu. Molimo da se ne umorimo svjedočiti evanđelje ni u vremenima nevolje. Neka mučenici budu sjeme mira i pomirenja u iščekivanju objave Kraljevstva nebeskoga

kada će Bog biti sve u svemu. ... Duh ovoga svijeta ne podnosi mučeništvo, nego ga nastoji sakriti. A danas mnogi ljudi podnose, rekao bih, "tiho mučeništvo" i to na različite načine. Bilo osobno, u obitelji, zajednicama, u društvenim sredinama. Zato nam je potrebno sjediniti se s našim mučenicima koji su bili duhom jaki i nepokolebljivi, vjerni i posvećeni Gospodinu, koji su živjeli od svetosti Božje i za svetost Božju.»

Misna čitanja i molitvu vjernika čitali su ministranti. Na večerašnjoj sv. misi pjevao je dječji zbor »Anđeli« iz Dobrkovića pod vodstvom Marije Cigić.

Dodijeljene su nagrade za natječaj na temu o pobijenim hercegovačkim franjevcima, za uzrast djece. Prva nagrada pripala je Povijesnoj sekciji IX. razreda

Osnovne škole Franice Dall'era iz Vira za video uradak »S ponosom čuvajmo uspomenu«. Nicole Glavaš, učenica 8. A r. Osnovne škole Antuna Branka i Stanislava Šimića iz Drinovaca, dobila je drugu nagradu za literarni rad pod nazivom »Komadić hercegovačkog srca«. Treću nagradu osvojila je Anamarija Zovko, učenica 9 E r. Prve osnovne škole Široki Brijeg, za likovni rad »66 križeva«.

Vicepostulator fra Miljenko Stojić u svom je govoru još naglasio kako je danas skupina učenika iz Druge osnovne škole Široki Brijeg, pod vodstvom prof. Irene Ratkić, pohodila ratno sklonište i samostansku crkvu kako bi se pomolili za pobijene franjevce i članove vjernog puka Božjega te bolje upoznali s događajima 7. veljače 1945. ✍

Uočnica 79. obljetnice pobijenih hercegovačkih franjevaca

Široki Brijeg, 6. veljače 2024.

LUCIJANA KOŽUL

U samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu nastavljen je molitveni program Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca u prigodi uočnice 79. obljetnice njihova ubojstva. Molitva krunice uobičajeno je započela u 17.30, a predvodili su je trećari pod vodstvom fra Dane Karačića. U 18.00 uslijedila je sv. misa koju je predslavio fra Mario Knezović, župnik na Kočerinu. S Kočerina su ubijena dvojica hercegovačkih franjevaca: fra Darinko Mikulić i fra Petar Sesar. U župnom uredu ubijena su dvojica franjevaca: fra Valentin Zovko i fra Andrija Topić. K tomu, župa je u Drugom svjetskom ratu i poraču izgubila 408 osoba.

Fra Mario je u propovijedi govorio o mučeništvu poradi vjere. »Pobijeni fratri, i vjerni puk s njima, izbliza su iskusi Isusove riječi: "Tko hoće život spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj

poradi mene, naći će ga." Naša braća fratri, tih olovnih dana 1945., izgubili su zemaljski život – obračunali su se s njihovima tijelima, ali duši nisu mogli nauditi. Ti trenutci fratarskoga tranzitusa – prijelaza s ovoga svijeta – bijahu uprizoreni po onom scenariju kako je Isus i rekao da će njegovi svjedoci završiti.

Isus raspet, visi bez izrečene stvarne krivice, izložen pogledima mržnje krvnika. Njegov izdisaj na križu bio je slavljenički i krvavi pir progonitelja. Umire Bog nevin na kojem ne bijaše krivice. Taj model obračuna s Isusovim sljedbenicima nastavljen je kako je to učinio prvi mučenik sv. Stjepan tako sve do

današnjih dana i mučeništva za vjeru mnogih koji žive u okruženju neprijatelja križa Kristova. Dok Isus nevin i raspet visi na križu, izgovara vapaj: “Žedan sam”. Umjesto vode krvnici su mu i tako izmučenu pružili ocat – žuč. Taj vapaj “Žedan sam” mi evo godinama upućujemo s ovoga Širokoga Brijega iz Hercegovine. Žedni smo istine o ubijenoj braći, ubijenome vjernome puku, o njihovim grobovima, njihovim patnjama. Na žalost, godinama smo umjesto vode istine (jer je istina voda duboka!) dobivali ocat i posipana je sol laži na naše rane. ... U vremenu traganja za istinom sve je učinjeno da se ona izbjegne, zataška, a zločinci da ostanu pod velom tajnosti. Laž je postala punoljetna dok se istina nudi na kapaljke. Mučno je prekapati zemlju, prevrtati kamenje, sjeći grmlje kako bi se pronašli ostatci nevino ubijenih. Ti ubijeni, ovijeni franjevačkim pasićem i nošeni vjerom u Boga, koji su od “oružja” imali samo krunice i poneki križ, naša su obveza i nadahnuće. ... Što je ljepše od ljubavi i nade? Božja riječ je jasna: “Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vla-

sti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor ne će nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem” (Rim 8, 38-39). U tom kontekstu lakše nam je razumjeti kako Isus govori o ljubavi prema neprijateljima. Tako se i nama okrenuti. Ljubav je ona koja mijenja. Zato se usuđujem reći kako ne postoje nevjernici, ne postoje bezbošci, ne postoje zločinci. Postoje samo oni koji nisu susreli Ljubav. To je ona Ljubav koja sv. Pavla baca s konja oholosti, odvrća od puta zla, kida mu mreću s očiju i šalje ga pošto poto navijestiti Radostnu vijest spasenja«, naglasio je fra Mario.

Za vrijeme svete mise pjevao je zbor »Sv. Ivan Krstitelj« iz područne crkve u Knešpolju pod ravnanjem Marka Salavarde.

Dodijeljene su i nagrade za uzrast odraslih. Prva nagrada otišla je u ruke pjesnika Zdravka Nikića za pjesmu »Utihnuse anđeoski glasi«. Pjesma »Gori Brig« djelo je Misijane Brkić-Milinković, koja je dobila drugu nagradu. Treću nagradu osvojila je Ivana Vukšić

za pjesmu pod nazivom »Ti brate«. U prosudbenom povjerenstvu za ovogodišnji natječaj bili su: vicepostulator fra Miljenko Stojić, prof. Mirela Lovrić, mag. grafike Ana Ivanković, glazbenik Franjo Kraljević, predsjednik DHK HB Ivan Baković i djelatnica u Vicepostulatori Lucijana Kožul.

Na kraju misnoga slavlja vicepostulator fra Miljenko Stojić govorio je o događajima koji su u tijeku: »Samostan i župa Široki Brijeg pokrenuli su podizanje spomen orgulja na naše pobijene fratre. Imat će 66 registara, posvećenih po jednom ubijenom franjevcu. Dr. Hrvoje Mandić obranio je doktorsku disertaciju i objelodanio knjigu *Hercegovska franjevačka provincija u Drugom svjetskom ratu i poraću*. Sada ju prevodi na engleski da ta istina dopre što dalje.« Naglasio je kako Vicepostulatora još prikuplja svjedočenja, saznanja o ubojstvu fratara kao i predmete koji su im pripadali te zamolio ako bilo tko ima kakvih saznanja da to što prije javi Vicepostulatori. Zahvalio je svima koji pomažu u radu Vicepostulature na bilo koji način. ✍

Obilježena 79. obljetnica jugokomunističkog ubojstva hercegovačkih franjevac

Široki Brijeg, 7. veljače 2024.

LUCIJANA KOŽUL

Točno prije 79 godina dogodio se neviđen zločin na našim prostorima. Jugokomunisti, imajući u planu satrti i slomiti vjeru u Hercegovini, toga su hladnog dana u mjesecu veljači upali u samostan na Širokom Brijegu. Pronašli su 12-oricu franjevac, odveli ih do ratnoga skloništa, ubili ih, polili benzinom i potom zapalili. To je bio uvod za sva iduća događanja, za druge

nepravredno ubijene franjevce u Mostaru, Čitluku, Ljubuškom i mnogim drugim mjestima, sveukupno njih 66, kao i za ubijene članove puka Božjega. Samo za nekoliko dana, koliko je jugokomunistima trebalo pregaziti Široki Brijeg, napravili su na ovom području 330 što većih i manjih stratišta i grobišta. U Drugom svjetskom ratu i poraću tako je iz općine Široki Brijeg ubijeno 2.189 osoba, a iz Županije zapadnohercegovačke 7.128. U čast svima njima danas je na Širokom Brijegu služena sv. misa

zadušnica.

Molitveni program započeo je u 16.00 molitvom kraj ratnoga skloništa gdje su članovi Frame Široki Brijeg zapalili 12 svijeća u znak sjećanja na 12 fratara koji su ubijeni i spaljeni u skloništu. Nakon molitve procesija se uputila prema samostanskoj crkvi. Molitvu na grobnici s pronađenim posmrtnim ostacima 24 ubijena franjevca predvodio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Jozo Grbeš, a imena pobijenih čitali su trećari.

Svečanu sv. misu zadušnicu predslavio je provincijal fra Jozo uz sumisništvo generalnoga vikara hercegovačkih biskupija don Nikole Menala, vicepostulatora fra Miljenka Stojića, svih gvardijana i velik broj drugih hercegovačkih franjevac i svećenika. Pjevanje na sve-toj misi predvodio je veliki župni zbor. Molitvu vjernika čitali su gvardijani pojedinih samostana.

Provincijal fra Jozo u svojoj je propovijedi naglasio govor ljubavi i govor istine. »Tijela im bijahu uništena, zatrpana, spaljena, sakrivena kako bi ih nestalo iz života i sjećanja ljudi, ali njihova imena žive. Njihov život uskrisiva. Tu istinu nije moguće sakriti, jer ona ima božanski temelj. Pamćenje je važno za ljudski hod. »Ako se ne sjećamo, sami sebi postajemo tuđinci, 'prolaznici' postojanja. Bez sjećanja smo iščupani iz zemlje koja nas drži i poput lišća vjetrom odlazimo u zaborav! S druge strane, stvarati sjećanje znači vezati se čvrstim vezama, osjećati se dijelom povijesti, disati s pukom Božjim!« (Papa Franjo, *Corpus Christi* 2020.). ... Naprijed se može ići s puno znanja, ali i s još više ljubavi. Jer malo pameti ovoga svijeta odvelo je milijune ljudi u smrt. Malo ljubavi ovoga svijeta odvelo je svijet u ništavilo i ravnodušnost! Krist nam i danas govori da on po ljubavi uskrisiva, da je On onaj koji sabire, a ne gubi. (Iv 6, 37-40) S Njim čovjek dobiva. S Njim živi. S Njim ne propada. I kada ovaj svijet odbacuje, ubija, prekriži, On prihvaća, liječi i prima. Čini mi se da Hrvati imaju malo ljubavi, jako malo ljubavi, jer ostaje još puno tajni koje treba otkriti, puno grobova koje treba označiti, puno laži koje treba razotkriti, puno istine koju treba slijediti. Široki Brijegže, jesi li ponosan ili žalostan, govoriš li istinu ili šutiš, jesi li još uvijek zamotan u ideologiju ili postaješ zlato iskušano, taljeno, oprano, kristalno čisto...? ... Veliki i sveti Alojzije, blaženi mučenik Stepinac, koji stoji na čelu stotina ubijenih hrvatskih svećenika, kaza nam jasno i odmjereno: »Više nego ikada potrebni su danas čo-

vječanstvu junaci Kristove ljubavi, da sagrađe što je porušeno u ljudskim dušama; da izliječe što je bolesno; da zaviju što je ranjeno; da svežu što je slomljeno; da utješe što je žalosno; da obrišu suze onima što plaču. A tih je mnogo, neizmjereno mnogo danas po čitavom svijetu. Budite vi glasnici te divne kršćanske ljubavi.» (A. Stepinac, *Krist Kralj*, 1941.) On nam je pokazao put kako živjeti načela koja nadilaze težinu vremena: »Ako treba trpjeti, trpjet ćemo. Ako u tamnicu – u tamnicu. Ako treba umrijeti, i umrijet ćemo – ali sotoni popustiti, to nikada!« Da, to su naša braća živjela. To su posvjedočila svojim životom i svojom smrću. Te veličanstvene riječi nadahnute su Evanđeljem ljubavi. To jest ljubav. To jest put. To jest život koji ima smisla.«

Na kraju sv. mise zadušnice nazočnima je nekoliko riječi uputio generalni vikar hercegovačkih biskupija don Nikola Menalo te prenio pozdrave i blagoslov biskupa mons. Petra Palića: »Na ovom mjestu na kojem se nalazimo i gdje se spominjemo svih onih koji su negdje drugdje, ne samo na ovome mjestu, pobijeni, svojom krvlju i mučeničkom smrću svjedoče kako nisu tretirani jednako i pošteno. Neki drugi ljudi imali su više mogućnosti i povlastica od drugih zbog različitih razloga poput vjere ili neke druge osobine. Stoga, dok se prisjećamo danas pobijenih, od nas

se očekuje potreba za aktivnim radom na uklanjanju nejednakosti i osiguravanju pravednosti u društvu, koliko god to zvučalo utopistički. Ipak trebamo imati na umu činiti pravo i pravicu i tada ćemo biti Bogu mili, jer dok god pravednikova usta mudrost kazuju, a jezik njegov govori pravo, zakon mu je Božji u srcu, ne kolebaju se koraci njegovi, kako psalmist govori. Danas se sjećamo ljudi čiji koraci nisu bili kolebljivi, bili su žrtve jednoga manifesta koji je paralizirao Evanđelje i navjestitelje Radosne vijesti. No, žrtva pobijenih svećenika i redovnika u našem narodu pokazuje nam da će zakon Božji uvijek biti ispred manifesta samoupravljanja. Neka njihova žrtva bude poticaj današnjim naraštajima za neustrašivo svjedočenje ljubavi prema Bogu i prema ljudima.«

I gvardijan širokobriješkog samostana fra Ivan Marić uputio je prigodne riječi. »Razlozi dolaska su mnogostruki, od onih povijesnih, strašnih i poraznih za ljudski rod, do crkvenih, obiteljskih i osobnih. Ovaj današnji spomen na ubijene fratre Hercegovačke franjevačke provincije godinu za godinom donosi mnoga duhovna dobra i za našu Crkvu, Provinciju, naš narod i obitelji. To postaje naše blago. Posljednjih dana i zgrada franjevačke gimnazije progovorila je i evo čitavo stoljeće govori, priča neobičnu priču, za koju je došlo vrijeme da stanemo i poslušamo

ju. Zadnjih dana njezina praznina je to glasnjija, odjekuje čitavom Hercegovinom. Penjem se kuda si i ti brate ubijeni hodio, na nastavu, učiti ili predavati. Sjetno i teška daha. Osjećam garež, kao i na mjestu vašeg ubojstva. Iz svega glasa bih vapio da tako svi osjete sveto strahopoštovanje prema hramu koji je Hercegovinu vinuo u nezaustavljiv napredak. Da shvatimo i prihvatimo ozbiljnost darovanog trenutka. Od gledanja nema napretka. U ovom trenutku potrebna su nam djela. Da nijedna priča ne ostane neispričana, nijedan glas ostane nečujan.« Na kraju se još zahvalio Vicepostulatori »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, na čelu s fra Miljenkom

Stojićem, na organizaciji Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca, kao i svima onima koji su u tome sudjelovali.

Svake godine sve veći broj vjernika pohodi Široki Brijeg na dan obljetnice pobijenih franjevaca. Tako su ove godine iz Čitluka i Međugorja stigli autobusi s trećarima, a njih 17 pješice je iz Čitluka stiglo na Široki Brijeg. Na obljetnici je sudjelovala i Hrvatska domovinska vojska Split. Učenici i djelatnici I. osnovne škole Široki Brijeg, njih 530, hodočastilo je danas na grob pobijenih franjevaca. Najprije su se sa svojim vjeronučiteljem fra Franjom Ćorićem pomolili na ratnom skloništu, a potom su se u crkvi pomolili kod groba pobijenih

fratarata. Prigodno predavanje održao je fra Džoni Dragić. Nakon predavanja svi su učenici imali priliku proći kroz ratno sklonište, mjesto ubojstva franjevaca iz samostana.

Kroz ova četiri dana molitveni je program putem interneta i radiovalova prenosila Radiopostaja Široki Brijeg. Podijeljene su i nagrade na Natječaju s temom pobijeni hercegovački franjevci za uzrast djeca, mladež i odrasli. Vicepostulatura je zahvalila svima onima koji su sudjelovali u natječaju. Bilo je uistinu mnogo dobrih i kvalitetnih radova te se pozivaju na sudjelovanje u idućem natječaju koji će biti raspisan u mjesecu rujnu. ✍

Predsjednik Matice hrvatske Miro Gavran na Širokom Brijegu

Široki Brijeg, 8. veljače 2024.

OMH

Svoju tródněvnu hercegovačku književnu turneju s romanom »Portret duše« predsjednik Matice hrvatske Miro Gavran završio je posjetom Širokom Brijegu i predstavljanjem širokobriješkom čitateljstvu.

Posjet je započeo prijemom u Gradskoj upravi i razgovorom sa širokobriješkim gradonačelnikom Mirom Kralevićem.

U nazočnosti članova Predsjedništva Ogranka Matice hrvatske Široki Brijeg posjetio je franjevački samostan na Širokom Brijegu. Zapalio je svijeću i pomolio se za pobijene her-

cegovačke franjevce kod spomen-ploče pored ratnoga skloništa u kojem je 7. veljače 1945. ubijeno i zapaljeno 12 franjevaca koji su u to vrijeme službovali u samostanu. Obišao je i Franjevački muzej i galeriju te se upoznao s bogatim brojem djela brojnih vrhunskih umjetnika koji krase galerijski stalni postav. ✍

Misa za pobijene fratre

Zagreb – Dubrava, 7. veljače 2024.

FRA3.NET

Svečanim misnim slavljem u hercegovačkom franjevačkom samostanu u zagrebačkoj Dubravi obilježena je 79. obljetnica ubojstva 66 hercegovačkih franjevaca i hercegovačkoga puka tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća.

»Mi fratri svaku večer prije večere u našim blagovaonicama, u našim samostanima ili bilo gdje da se nalazimo,

čitamo imena naše pokojne braće od sutrašnjeg dana te se pomolimo za pokoj njihovih duša. Najviše ih pročitamo u mjesecu u kojem se sada nalazimo. I dok se čitaju imena pokojne braće u mjesecu veljači, gdje su i kako živjeli i djelovali, te način kako su završili svoje ovozemaljske živote, vlada grobna tišina. Nikad kao u veljači. Ta tišina govori

više od ijedne riječi koja bi se mogla s ovoga mjesta izgovoriti.« Ovim je riječima svoju propovijed započeo gvardijan fra Slaven Brekalo na sv. misi koju je predslavio u sumisništvu s 12 svećenika u samostanskoj crkvi.

Nekoliko minuta prije početka sv. mise pročitana su imena 66 ubijenih hercegovačkih franjevacu. Najmlađi

fra Ludovik Radoš imao je samo 20, a najstariji fra Marko Barbarić 80 godina.

Svetoj misi nazočio je velik broj vjernika, a svojim pjevanjem popratio ju je naš bogoslovski zbor uz orguljašku pratnju Ivane Hrkać. Nakon sv. mise druženje i zajedništvo nastavljeno je u dvorani ispod crkve. ✍

Cijela istina o ubojstvu franjevacu u Širokom Brijegu

Široki Brijeg, 7. veljače 2024.

JABUKA.TV

Navršilo se 79 godina od jugokomunističkog ubojstva 66 hercegovačkih franjevacu, a samo toga kobnog dana u ratnom skloništu kod franjevačkog samostana i crkve Uznesenja BDM ubijeno je 12 franjevacu. U razdoblju 5. – 10. veljače 1945. ubijena su 72 civila.

Tog kobnoga dana 7. veljače 1945.

partizani su u širokobriješkom franjevačkom samostanu pronašli 12 fratara te nekolicinu učenika koji su se sklonili zbog ratnih djelovanja. Pripadnici zloglasnog 8. dalmatinskog korpusa, osnovanog u Biokovu, iz samostana su izveli sve zatečene fratre, vezali ih žicom, odveli u ratno sklonište te ih mučki ubili metkom u zatiljak, a potom zapalili.

Desetljećima se o tome nije smjelo ni pričati, a kamoli prenijeti njihove

ovozemne ostatke u grobnicu. To je učinjeno tek 1971. godine. Vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraču« fra Miljenko Stojić za naš portal govorio je o tim kobnim događajima iz Drugoga svjetskog rata i porača. Njegov govor može se pogledati ovdje. ✍

Sjećanje na 7. veljače 1945.

Chicago, 8. veljače 2024.

FRA ANTONIO MUSA

Utorak 6. veljače u samostanu sv. Ante u Chicagu slavljena je sv. misa u sjećanje na pobijene hercegovačke franjevce u Drugom svjetskom ratu i poraču. U suton toga dana, večer uoči središnjega provincijskoga žrtvoslovnoga sjećanja na Širokom Brijegu, fratri i hrvatski katolički puk iz Chicaga okupili su se na molitvu u toj središnjoj kući Hrvatske franjevačke kustodije Svete Obitelji.

Sv. misu predslavio je umirovljeni zadarski nadbiskup i donedavni predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

mons. Želimir Puljić koji boravi u posjetu Chicagu. Suslavili su kustos fra Marko Puljić, koji je i propovijedao, gvardijan fra Nenad Galić te braća iz samostana i s okolnih župa, kao i fra Nikola Pašalić iz New Yorka i fra Ivica Majstorović iz Londona. Liturgijsko pjevanje je, pak, predvodio fra Luka Ćorić.

U svojoj propovijedi kustos fra Marko osvrnuo se na japanske mučenike čiji je liturgijski spomen slavljen toga dana te usporedio njihovu žrtvu sa žrtvom naše braće, moleći da kao što je njih Crkva prepoznala svjedocima vjere i svetim mučenicima, tako neka budu prepoznata i naša braća, odnosno da budu uzdignuta na čast oltara.

Ovo je već peta godina kako se sv. misa u spomen na pobijene hercegovačke fratre slavi u Chicagu zajedno s pukom. Treba reći da ju pohodi sve više vjernika. Radosni smo da se i među našim iseljenicima pronosi glas o našoj pobijenoj braći u nadi da ćemo ih uskoro moći nazivati i mučenicima. ✍

Kordić tzv. antifašistima:

»Lažni moralizatori krivotvore povijest i porukama podjela nastoje unijeti nemir u naše društvo«

Mostar, 11. veljače 2024.

H M S . B A

»Gradimo Mostar okrenut budućnosti i zaustavimo veličanje zločinačkih ideologija«, poručio je na svom Facebook profilu gradonačelnik Mostara Mario Kordić.

Istaknuo je da vjeruje kako svaki građanin Mostara, razmišljajući o budućnosti svoje životne sredine, razmišlja o ugodnijem okružju, sigurnim radnim mjestima, razvoju gospodarstva, izgrađenim parkovima i svemu onome što čini život kvalitetnijim.

Potom je spomenuo »skupinu ljudi koji se predstavljaju antifašistima noseći u rukama simbole jednog od najgnusnijih totalitarnih režima. Možda bi i ove godine igrokaz koji isti glumci godinama izvode prošao bez reakcije, ali nemoguće je zanemariti kontekst u kojem se skupina mladosti, naše djece šeće središtem grada u kostimima koji simboliziraju budućnost, razvoj, a u isto vrijeme lažni moralizatori krivotvore povijest i porukama podjela nastoje unijeti nemir u naše društvo«, naglasio je mostarski gradonačelnik aludirajući time na policijsku zabranu komemorativne šetnje antifašista do partizanskog spomen-groblja.

Kako kaže, oštro osuđuje takav javni govor koji, ističe, ne pripada civiliziranom i demokratskom društvu kojem Mostarke i Mostarci pripadaju. »Duboko sam uvjeren kako smo dovoljno

sazreli kao društvo da demaskiramo lažno predstavljanje i sijače mržnje i podjela«, dodao je Kordić zahvalivši MUP-u HNŽ-a »na jučerašnjem adekvatnom nadzoru i upravljanju okupljanjem u središtu Grada«.

»Grad koji kao gradonačelnik predstavljam podržava i podržavat će sve slobode, provoditi reforme, kao i gledati u budućnost s iskrenom namjerom da svima napravimo ugodniju životnu sredinu«, zaključio je gradonačelnik Mostara.

»Ako ja u svom gradu nakon toliko godina ne mogu slobodno šetnjom sa svojim prijateljima otići na groblje i položiti cvijeće, to je fašizam. Policija kaže da nisu zabranili nego predložili. Ako je prijedlog, onda ćemo raz-

govarati, ali ako je ultimativno, to je zabrana. Već smo se dogovorili da u ponedjeljak s ozbiljnim odvjetničkim timom pokrenemo pravne postupke protiv odgovornih ljudi u policiji, MUP-u, Gradu, županijskoj vladi, ali i u Tužiteljstvu koje ništa ne poduzima da se takve stvari sankcioniraju«, kazao je u izjavi za medije predsjednik Saveza antifašista i boraca NOR-a (SABNOR-a) BiH Sead Đulić.

Glasnogovornik MUP-a HNŽ-a Ljudevit Marić rekao je Al Jazeera da policija nije zabranila aktivnosti Udruženja antifašista i boraca NOR-a u Mostaru, ali je od organizatora zatraženo da poštuju protokole Policijske uprave Mostar, što podrazumijeva i prijevoz sudionika skupa kroz grad autobusima. ✍

Svečano obilježen

Dan branitelja grada Ljubuškog i služena sv. misa za sve žrtve ratova

Ljubuški, 11. veljače 2024.
RADIOLJUBUSKI.BA

Paljenjem svijeća, polaganjem vijenca i prigodnom molitvom kod spomenika na Trgu dr. Franje Tuđmana danas je, u nedjelju, obilježen Dan hrvatskih branitelja grada Ljubuškog koji je održan u sklopu programa svečanog obilježavanja Dana grada Ljubuškog. Prvi su vijenac položili predsjednik Odbora za branitelje Gradskoga vijeća Ljubuški Ivan Prlić i ratni zapovjednik IV. brigade Stjepan Radić Ljubuški Ivica Tomić. Nakon njih to su učinili i predstavnici HVO-a Novog grada Ilidže. Svijeće su upalili predstavnici svih braniteljskih udruga, obitelji pokojnih branitelja i predstavnici svih razina vlasti, od gradske do federalne. Prigodnu

molitvu predmolio je humački gvardijan fra Dario Dodig.

Obilježavanje je nastavljeno u Kulturnom centru projekcijom dugometražnog dokumentarnog filma »Zidine« o logorima za Hrvate BiH u Domovinskom ratu. Scenarij za film potpisuje prof. dr. sc. Ivo Čolak, kao i režiju s Markom Mikulićem, produkciju Simbol sa Širokog Brijega za Hrvatsku udrugu logoraša Domovinskog rata u BiH.

Nakon završetka filma na Humcu je održana sv. misa u crkvi sv. Ante za sve ubijene fratere, žrtve ratova i poraća, branitelje i civilne žrtve Domovinskog rata koju je predvodio gvardijan i župnik fra Dario Dodig u sumisništvu s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojićem te više od 30 drugih svećenika. Na

početku sv. mise pročitana je broj žrtava Drugog svjetskog rata i poraća iz svih sedam župa i svih mjesta grada Ljubuškog, imena pobijenih franjevaca i imena svih žrtava Domovinskog rata. U prigodnoj i nadahnutoj propovijedi fra Dario je podsjetio na žrtvu nevino pobijenih franjevaca i puka Božjega u Drugom svjetskom ratu i poraću, kao i na žrtve Domovinskoga rata.

Nakon sv. mise održan je prigodni program u lapidariju franjevačkog samostana na Humcu. Među ostalima nazočne je pozdravio i gvardijan fra Dario Dodig.

Cjelokupni članak možete pročitati ovdje. ✍

Stepinčevo proslavljeno u Međugorju – sjećanje na pobijene fratere i vjerni Božji puk

Međugorje, 12. veljače 2024.
KTABKBIH.NET

Na spomendan blaženog kardinala Alojzija Stepinca 10. veljače u Međugorju je obilježeno sjećanje na pobijene fratere i vjerni Božji puk iz župe Međugorje koji su stradali u Prvom i Drugom svjetskom ratu te u Domovinskom ratu, izvijestila je mrežna stranica Radiopostaje »Mir« Međugorje. Franjevci iz međugorske župe koji su ubijeni za vrijeme Drugoga svjetskoga rata bili su: fra Jozo Bencun, fra Marko

Dragičević, fra Mariofil Sivrić, fra Grgo Vasilj, fra Jenko Vasilj i fra Križan Galić. U Prvom svjetskom ratu iz međugorske župe poginula je ili nestala 61 osoba, u Drugom svjetskom ratu (najviše u svibnju 1945.) 386 osoba te u Domovinskom ratu 10 osoba.

Program je započeo molitvom u 16.45 kod spomenika ubijenim franjevcima koji se nalazi pokraj temelja stare crkve. Molitvu je sa župljanima, fratrima i časnim sestrama predmolio međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić. »Braćo i sestre, okupili smo se ovdje kako bismo se

pomolili za sve naše pokojne koji su svoje živote izgubili u Prvom i Drugom svjetskom ratu te u Domovinskom ratu. Danas na spomendan blaženog Alojzija Stepinca mučenika, njegovu spomenu pridružujemo i sve one koji su ubijeni iz mržnje prema vjeri i pripadnosti hrvatskom narodu. U duhu evanđelja molimo za sve progonitelje, molimo za mir u svijetu i tješimo se uzajamno riječima Svetoga pisma«, kazao je fra Zvonimir Pavičić.

Nakon ove molitve program je nastavljen molitvom krunice u župnoj crkvi sv. Jakova u Međugorju u 17.00,

hrvatski narod uistinu nakon 45 godina vladavine odvratnoga komunizma dobio svoju slobodu, a Stepinac je rehabilitiran najprije odlukom Hrvatskoga sabora, a kasnije i pravosudnih tijela Republike Hrvatske. U drugom dijelu svoje propovijedi fra Robert Jolić je govorio i o brojnim pobijenim fratrima i pobijenom vjernom Božjem puku kojega se danas sjećamo, naglasivši kako su partizanski zločinci tijekom rata i poraća ubili preko 800 katoličkih svećenika, časnih sestara, bogoslova, braće laika i sjemeništara, među kojima i 66 hercegovačkih franjevaca. Među njima su i deseterica povezana sa župom Međugorje: petorica od njih bila su rodnom iz župe, petorica su dušobrižnički djelovala u Međugorju. »Danas se ujedno spominjemo i brojnih župljana ove župe ubijenih u Drugome svj. ratu i poraću. Šteta je što je nemoguće ovdje pročitati i sva njihova imena. Stoga navodim barem broj žrtava, po selima: iz Bijakovića 87, iz Crnopoda 4, iz Međugorja 158, iz Miletine 51, iz Šurmanaca 55 te iz Vionice 31; ukupno 386, i to uglavnom mladića i mladih muževa. Važno je navesti da su partizani daleko najveći broj njih pobili nakon svršetka rata i nakon predaje hrvatske vojske, na strašnim "križnim putevima" počev od svibnja 1945. – čak 236, a 31 osobu su ubili u tamnicama nakon rata; dakle 267 osoba nakon rata, što iznosi više od 60%! Mi danas, moleći za svoju pobijenu braću, ne prizivamo osvetu, jer osvetu uvijek iznova rađa nova zla i nove nepravde. Ali isto tako s čuđenjem, dapače zaprepastjenjem, konstatiramo da nitko od onih koji su tako okrutno činili zločine, bilo nad svećenicima, bilo nad katoličkim hrvatskim pukom u ratu i poraću, nikada nije odgovarao za te zločine! Još je strašnije da neki do danas, pa čak i s najviših državnih položaja, ustrajno žele opravdati takve prestrašne zločine nad vlastitim narodom i umanjiti kako značaj zločina, tako broj žrtava i na taj se način neukusno i vulgarno izruguju kako sa žrtvama tako s desetinama

a nakon toga u 18.00 uslijedilo je i sv. misno slavlje kojega je predslavio fra Robert Jolić, župni vikar u Župi sv. Petra i Pavla u Mostaru. S njim su sumisili međugorski župnik fra Zvonimir Pavičić, međugorski župni vikar fra Marin Mikulić i drugi svećenici.

U prigodnoj propovijedi fra Robert Jolić je na početku kazao kako danas slavimo spomendan kardinala Alojzija Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa, te da on svakako spada u niz najslavnijih hrvatskih muževa, kao i branitelja prava Katoličke Crkve. »Zatvorili su ga bezbožni komunisti na temelju lažnih optužaba i svjedočanstava. Ali nije pokleknuo, nije se predao, nije popustio ni za dlaku. On je doista živio prema Kristovoj riječi da za Boga i evanđelje treba žrtvovati sve – pa i sam život ako je potrebno. Svjedoci smo da i danas potomci i istomišljenici Stepinčevih progonitelja na njega iznose iste besmislene optužbe jer su mentalni slijednici najodvratnije ideologije u povijesti – komunizma. Iste ogavne laži do danas nastavljaju širiti i o pobijenim hercegovačkim franjevcima i o drugim žrtvama komunizma pokazujući na taj način da bi oni i danas činili isto što i njihovi ideološki prethodnici: ubijali nevine, mučili, progonili i zavarali, sve to u nakani ostvarenja sumanute ideje o komunističkom raju na

zemlji. Nadbiskup Stepinac štitio je živote nevinih, prava koja svakom čovjeku pripadaju po božanskom zakonu. U više je navrata javno kritizirao odvratne njemačke rasne zakone koje su, na žalost, prihvatile i vlasti Nezavisne Države Hrvatske«, kazao je fra Robert Jolić te dodao kako je Stepinac bio odlučan i prema komunizmu. »On se nije ustručavao javno usprotiviti partizanskim ubijanjima stotina svećenika, časnih sestara, kao i hrvatskih vojnika i civila na bezbrojnim "križnim putevima" nakon svršetka rata, u proljeće i ljeto 1945. U Pastirskom pismu hrvatskih biskupa od 20. rujna 1945. on je, skupa s ostalim biskupima, osudio sve progone i tražio slobodu za Crkvu, kao i za sve ljude u novoj komunističkoj državi. Zbog toga nove vlasti uskoro počinju progoniti i suditi samoga nadbiskupa. Na kraju je osuđen na 16 godina tamnice, ali njega jednostavno ništa nije moglo uplašiti. Rekao je: "Spreman sam podnijeti i mučenja, pa i samu smrt, ali Krista i svetu Crkvu zanijekati ne mogu i nikada neću"! Pred komunističkim nepravdom sudom Stepinac je čitavome svijetu pokazao što znači biti čovjek, kako i u najtežim trenutcima čovjek može ostati čovjek – nepokolebljiv, neustrašiv, spreman za vječne ideale poći čak i u smrt«, kazao je fra Robert te naglasio kako je

tisuća njihove rodbine i potomaka«, kazao je fra Robert Jolić. Svoju je propovijed završio riječima: »Mi vjernici imamo obvezu moliti se i sjećati svih žrtava rata i mržnje. Mi, dakako, nipošto ne vjerujemo da su naša pobijena braća nestala zauvijek, da su prešla u ništavilo, nego naprotiv da je Bog njihovu

vjernost nagradio najvećom mogućom nagradom: vječnim životom. Naša je zadaća danas, u svojim mogućnostima i svim svojim silama, svojim poštenim radom i odgovornim ponašanjem, raditi kako na prosperitetu svoga naroda, tako i svoje Katoličke Crkve. Neka nam u tome pomogne moćni zagovor Blaže-

ne Djevice Marije – Kraljice Mira. Neka nam u tome pomogne zagovor blaženog nadbiskupa Stepinca, čiji spomen-dan danas slavimo. Neka nam u tome pomogne žrtva naše pobijene braće fratara i svih onih koji su svojim životom platili vjernost svojoj Crkvi i svome narodu.« ✍

Misa za pobijene fratre i puk u Tomislavgradu

Tomislavgrad, 12. veljače 2024.
FRA BOŽE MILIĆ

U nedjelju 11. veljače u duvanjskoj je bazilici u 18.00 slavljena sv. misa za pobijene fratre i puk, za nevino stradale u Prvom i Drugom svjetskom ratu i poraću te Domovinskom ratu. U procesiji se sa svijećama ušlo u crkvu do oltara pred kojim je bila slika 66 pobijenih fratara. Tu se zastalo u molitvi, pročitana su njihova imena i mjesta stradanja. Misno slavlje predvodio je gvardijan fra

Bože Milić u sumisništvu s 13 svećenika iz samostana i okolnih duvanjskih župa.

Fra Bože se u propovijedi spomenuo vjernosti i ustrajnosti pobijene braće koja su svoje poslanje ispunila do kraja. »Njihova žrtva, u to smo uvjereni, donosila je i dalje donosi plodove duhovne obnove nas njihovih nasljednika, kao i vjerskog napretka svih vjernika koji su nam povjereni. Nadamo se da ćemo im se nekad u budućnosti obratiti za pomoć kao blaženicima ili svetcima. Dok molimo za pobijene fratre,

ne zaboravljamo ni tolike druge žrtve iz našega naroda, znane i neznane.«

Iz duvanjskog kraja rodnom su petorica pobijenih fratara: fra Filip Gašpar, fra Jakov Križić, fra Ludovik Radoš, fra Miljenko Ivanković (brat fra Ante Ivankovića) i fra Julijan Petrović. Još jedan fratar stradao je kao aktualni župnik u Kongori, a to je fra Stjepan Naletilić. On je prvi kojega su partizani ubili i to negdje na području Kupresa u svibnju 1942. godine. Crkva je bila ispunjena vjernicima, a na svetoj je misi pjevao zbor Frame. ✍

Misno slavlje za sve stradale u ratovima župe Vitina

Vitina, 25. veljače 2024.
ANA BUBALO /
LJPORTAL.COM

U župi Vitina 25. veljače proslavljena je sv. misa zadušnica za pokojne fratre i stradali puk u Prvom i Drugom svjetskom ratu i poraću te u Domovinskom ratu. Sveto misno slavlje predvodio je fra Ivan Boras, a pjevao je župni zbor.

Fra Ivan je svoju propovijed započeo riječima kako svaki narod živi od svog povijesnog pamćenja i uči od prošlosti

da bi mogao graditi budućnost. Nema ništa gore za jedan narod od povijesnog zaborava, a posebno ako mu je povijest tegobna, krvava i obilježena raznim stradanjima, kao što je bio slučaj s našim hrvatskim narodom. Stoga se svake godine okupljamo na molitvu za naše ubijene kako ne bismo zaboravili što se događalo u prošlom stoljeću. Branitelji su dali svoje živote da bismo mi mogli živjeti. Sam Isus je rekao kako nema veće ljubavi od one kada netko daje svoj život za prijatelje. Danas ovom svetom misom iskazujemo du-

boku zahvalnost i poštovanje. Njihove živote uništila je mržnja neprijatelja prema našem narodu. Njihova nas žrtva opominje i pokazuje kako je mržnja strašno zlo koje razara čovjekov život. »Draga poubijana braćo, dali ste život, znoj i krv za Krista, Crkvu, Provinciju i domovinu. Iz vaše krvi rodiše se neki drugi koji će nastaviti tamo gdje ste vi stali, rodiše se oni koji će čuvati naše samostane, našu Provinciju, oni koji će istim žarom pokušati živjeti redovništvo i svećeništvo te naviještati ovom puku evanđelje. Vi ste svojim životom

spriječili komunizmu i drugim prolaznim, bezbožnim ideologijama osvojiti srce, um, volju i duh hrvatskoga naroda. Dragi nevino ubijeni djedovi, očevi, majke, mladići i djevojke, na Križnom putu, u raznim jamama i stratištima, završite svoj ovozemni život. To su vam mjesto pripravili zlotvori zloga nadahnuća mržnjom na Boga i čovjeka, mržnjom na Hrvata, katolika i svakog vjernika. Ostali ste vjerni Kristu, svojoj Domovini i svom hrvatskom narodu. Iz vaše krvi rodiše se novi mladići i djevojke koji su sklapali brakove, rađali

djecu, čuvali vjeru i rodna ognjišta. Rodili su se neki novi koji će nositi stijeg neprolaznih obiteljskih i evanđeoskih vrjednota«, kazao je fra Ivan u svojoj propovijedi. Na kraju je još naglasio kako nam i danas naši branitelji dovikuju za što su se borili i položili svoj život. »Danas nam poručuju kako ono što su u ratu izborili ne ostavljaju da bismo mi u miru izgubili. Dužnost nam je micati se iz stanja kojega nam nudi ovaj svijet. Njegovo bolesno tkivo treba odstraniti kako bismo živjeli zdrav život po svakoga, a ne samo za sebe. Neka

ta promjena bude na zadovoljstvo naših branitelja, a mi ćemo se zalagati za zemlju poštenja, požrtvornosti i općeg dobra uvijek gledajući na brata pored sebe kao na sebe samoga«, zaključio je fra Ivan.

Fra Ivan Boras je inače napisao knjigu »Ovi su umrli, a žive – (žrtve rata i poraća i Domovinskog rata župe Humac«). Od dolaska u Vitinu priprema novu knjigu koja će biti žrtvoslov župe Vitina te trenutno skuplja podatke iz matičnih knjiga, ali i na terenu raspitujući se po čitavoj župi o stradalima. ✍

Priopćenje Provincijalata hercegovačkih franjevaca u svezi s nedavnim napadima na ubijene fratre

Mostar, 28. veljače 2024.

FRA JOZO GRBEŠ,
PROVINCIJAL /
FRANJEVCI.INFO

Fra Leo Petrović bio je častan i pravedan čovjek! Ponosan sam zvati ga svojim predšasnikom. Ubili su ga partizani iz mržnje prema vjeri, kao što su ubili više od 600 hrvatskih svećenika, a po svršetku rata stotine nevinih osudili na dugogodišnje tamničke kazne na čelu s pravednim i blaženim Alojzijem Stepincem. Časni su to ljudi. Živjeli su u teškim vremenima rata 1940-ih godina.

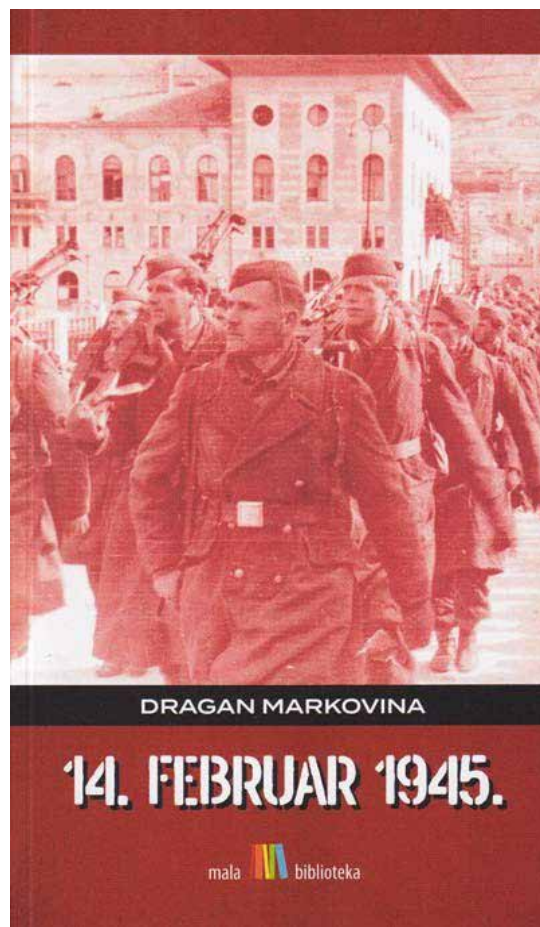
Veljača je puna sjećanja na ubijenu našu braću. Čak ih je 45 ubijeno u veljači 1945. Veljača je naš mučenički mjesec, a ta godina *annus martyrum*.

Ovih tjedana, upravo u veljači, svjedoci smo novog zla iskazana u riječima. U romanu Dragana Markovine *14. februar 1945.* ispisano je toliko mržnje prema našem dragom provincijalu fra Leu Petroviću da je teško vjerovati da taj čovjek živi u 2024. godini. Markovina napada jednu ideologiju (ustašku), a

brani drugu ideologiju (komunističku) i to preko imena naše braće. One dijaboličke riječi koje Markovina stavlja u usta provincijala dr. fra Lea Petrovića u potpunoj su suprotnosti sa svim onim što je on živio i za što se zalagao i, dakako, u potpunom raskoraku sa svim povijesnim dokumentima koje posjedujemo.

Žao mi je gospodina Markovine jer je puno tame u njegovu pisanju. Žao mi ga je jer je očito vođen nasljednom komunističkom ideologijom iz koje ne može izići. Žao mi ga je jer širi mržnju u gradu iz kojeg je otišao.

Krug zla utemeljen na Markovininu romanu nastavio se u planiranoj predstavi »Oslobođeni Mostar« redateljica Zlatka Pakovića. Mržnja uvijek rađa mržnjom, a laž ratovima. Gospodin Markovina se ograđuje od Pakovića, jer Pa-

ković »iskrivljuje« njegov roman, a ne vidi da on sam, Dragan Markovina, gazi istinu i stvara temelje za još veće laži i dublje mržnje.

Papir podnosi svašta, a posebice puno laži, bez obzira na to je li to ona pisca Dragana Markovine ili ona novinara Dalibora Milasa u *Večernjem listu* ili nekih ideoloških portala, poskoka ili pi-smonoša. Žao mi je ljudi kad im se zbog

laži više ne može vjerovati.

Žao mi je tih ljudi. Stalno su u napadčkom modusu bez obzira na teme. Žao mi je svih ovih i onih koji misle da se rušenjem gradi i da se napadima stvara. »To stalno laganje i nema za cilj da narod povjeruje u laži, već je cilj da ni u što ne vjeruje...« (Hannah Arendt). Tako se stvara intelektualni i čudoredni kaos.

Mi franjevci biramo mir i dobro ži-

veći mir i čineći dobro kako bi ljubav rađala ljubavlju. Tako se jedino može graditi budućnost, razumjeti druge, biti blizak patnicima, donijeti ljubav, govoriti istinu i uspravno kročiti ovom zemljom. Molimo da svjetlo istine uvijek nađe put. Ta bolje je govoriti istinu nego laž. Bolje je činiti dobro nego zlo. Bolje je praštati nego suditi. Bolje je biti slobodan nego sužanj. ✍

Zbor Laudate Dominum održao korizmeni koncert u Novom Sarajevu

Sarajevo, 7. ožujka 2024.

NEDJELJA.BA

U župi Presvetog Trojstva u Novom Sarajevu u sklopu ciklusa koncerata KoncertiDA u četvrtak 7. ožujka zbor Laudate Dominum održao je korizmeni koncert. Pod dirigentskom palicom Nikole Sabljica izveli su ukupno 13 skladbi među kojima su bile i neke od najpoznatijih korizmenih pjesama s hrvatskog govornog područja poput: *Svetom križu; Cjelivat ću; Gospodine; Ja se kajem; Na Maslinskoj tužnoj gori; K tebi vapim, Bože moj*. Tom je prilikom prvi put izvedena četveroglasno za mješoviti zbor skladba *Širokobriješkim mučenicima* čije je riječi napisao fra Ante Marić, a skladao ju je fra Stanko Mabić. Nastup su završili *Gospinim plačem*.

Okupljene u crkvi u Novom Sarajevu, njih 60-ak, prije koncerta u svojstvu domaćina pozdravio je župnik vlč. Dražen Kustura, glasnogovornik Vrhbosanske nadbiskupije. Najprije je podsjetio na misli pape Franje upućene glazbenicima sredinom prosin-

ca 2023. kada ih je susreo u Vatikanu te im tom prigodom poručio kako je glazba poziv i put do mira. »Vođeni tim mislima i mi živimo ovo korizmeno vrijeme kako bismo u miru s Bogom i s našim bližnjima dočekali najveću kršćansku svetkovinu – Uskrs. U toj pripravi osim konkretnih odricanja kojima vježbamo svoje tijelo važno je i ono čime hranimo svoj duh. Korizmene skladbe i pjesme pomažu nam u boljem razumijevanju otajstva Kristove muke, smrti i uskrsnuća kako svoj pogled ne bismo zadržali samo na Velikom petku i križu, nego kako bismo s nadom, vjerom i pouzdanjem iščekivali nedjelju uskrsnuća. Stoga večerašnji koncert trebamo promatrati najprije

kao korizmenu duhovnu obnovu koja će nam pomoći poštovati život, stvarati duh zajedništva, osjetiti Božju blizinu i koja nam otvara mogućnost za susret s našim bližnjima«, istaknuo je vlč. Kustura uz izraze zahvale izvođačima i svima koji su pomogli organizaciju koncerta.

Na kraju se nazočnima obratio i vrhbosanski nadbiskup metropolita mons. Tomo Vukšić koji je zahvalio izvođačima na izvrsnom koncertu te im je zaželio da u skladu s imenom zbora i dalje hvale Gospodina. Kao znak zahvale uručio im je krunicu te im poručio da u svoje molitve uključe i njega.

Inače, korizmeni koncert bio je ujedno šesti po redu u drugoj sezoni KoncertiDA te je poslužio kao svojevrsna duhovna priprava za nastupajuće uskrsne blagdane. Za to su se svojom izvedbom pobrinuli gosti iz Hercegovine. Zbor *Laudate Dominum*, čiji članovi dolaze iz osam župa – Humac, Studenci, Veljaci, Čerin, Vitina, Mostar, Klobuk i Polog – osnovan je u listopadu 2020. spontanom okupljanjem mladih u crkvi sv. Kate u Ljubuškom. ✍

Članovi Društva vodiča za hodočasnike u župi Međugorje posjetili Memorijalni centar Groblje mira

Bile, 12. ožujka 2024.

MARIJANA TOMAŠEVIĆ /
GROBLJEMIRA.INFO

U sklopu terenskog posjeta povijesnim lokalitetima u svom jednodnevnom izletu u ponedjeljak 11. ožujka Memorijalni centar »Groblje mira« (MCGM) posjetili su članovi Društva vodiča za hodočasnike u župi Međugorje (Društvo). U dopodnevnom satima goste su dočekali djelatnici MCGM-a zaželjevši im dobrodošlicu.

Članovi Društva s velikim su zanimanjem slušali riječi fra Miljenka Stojića, jednog od idejnih začetnika ovog pro-

jekta, koji je okupljenima u kratkom izlaganju objasnio ideju projekta te njegovo razvijanje od samih početaka pa sve do dana današnjeg. Goste su srdačno dočekali i Mile Pušić, predsjednik Udruge Mir International, udruge koja operativno upravlja MCGM-om, kao i Pero Kožul, predsjednik Skupštine Udruge, te Velimir Mabić, član Upravnog odbora Udruge.

Ni loši vremenski uvjeti nisu uspjeli poremetiti radost ovog susreta koji se nastavio slavljenjem zajedničke sv. mise u župnoj crkvi na Gorancima. Predvodio ju je fra Miljenko Stojić, dugogodišnji član Upravnog odbora Društva, a s njim

je sumisio fra Ivan Ivanda, goranački župnik. Fra Miljenko je u kratkoj propovijedi posebno naglasio kako je u ovoj IV. korizmenoj nedjelji poseban naglasak na obraćenju, na pokajanju i na traženju oprosta za naše grijehе. Pri tome je naglasio kako trebamo više gledati na druge da bismo uistinu pronašli sebe.

Nakon lijepo provedena dana, u kojem su svi naučili nešto više jedni od drugih, domaćini i gosti srdačno su se pozdravili s nadom da će uskoro ponoviti susret. Članovi Društva rekli su kako će hodočasnici s kojima rade rado govoriti o svemu što su danas čuli i vidjeli! ✍

Objavljeno englesko izdanje knjige dr. sc. Hrvoja Mandića o hercegovačkim franjevcima

Zagreb, 11. travnja 2024.

JABUKA.TV

U nakladi zagrebačke kuće Despot infinitus d. o. o. objavljena je knjiga *Herzogovinan Franciscan Province during and after the Second World War* autora dr. sc. Hrvoja Mandića. Knjiga je objavljena kao proširena doktorska disertacija koja je prevedena na engleski jezik nakon što je njezino hrvatsko izdanje objavljeno 2021. pod naslovom *Hercegovačka franjevačka provincija u Drugom svjetskom ratu i poraću*.

Nakladnik napominje da u hrvatskoj historiografiji do ove knjige nikad nije objavljena cjelovita sinteza o Hercego-

vačkoj franjevačkoj provinciji u Drugome svjetskom ratu i poraću iako je, posebice u BiH, kvalitetno postavljen istraživački temelj, iskoristiv za proučavanje povijesti Hercegovačke franjevačke provincije u razdoblju 1941. – 1945.

Knjiga je temeljena na duboku i opsežnu istraživanju tijekom niza godina kroz svu dostupnu dokumentaciju i druge iskaze te je od iznimne važnosti za okolnosti ubojstava franjevaca na Širokom Brijegu u veljači 1945. Razotkriva propagandu koja se naknadno usredotočila na ove i druge slične epizode, a koja se još uvijek ponavlja u zapadnoj historiografiji kao da je činjenica. Stoga je jako bitno da je ova knjiga objavljena i na engleskom je-

ziku.

Ona, međutim, istražuje puno više od samih događaja jer ih stavlja u širi

kontekst – kako djelovanja hercegovačkih franjevaca u razdoblju Drugoga svjetskog rata, tako i ciljeva Komunističke partije na ovim prostorima te borbe s Katoličkom Crkvom. Riječ je,

dakle, o velikom doprinosu ne samo povijesti franjevaca i povijesti BiH nego i povijesti Hrvata kao naroda uopće.

Jedan od recenzenata knjige, pozna-

ti britanski povjesničar dr. sc. Robin Harris, napisao je da je ova knjiga originalna, značajna i da je bez zadržke ocjenjuje knjigom od prvorazredne važnosti za hrvatsku povijest. ✍

Ustrojeno čitlučko povjerenstvo u 4. sazivu

Čitluk, 19. travnja 2024.
CITLUK.BA

U prostorijama Općine Čitluk 18. travnja održana je konstituirajuća sjednica Povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća s područja općine Čitluk. Na konstituirajućoj sjednici Slaven Markota izabran je za predsjednika, Ivan Sabljic za dopredsjednika dok će poslove tajnika obavljati Ivan Stojić. Izbor svih navedenih jednoglasno su podržali članovi Povjerenstva, nakon čega su im se dotični zahvalili na ukazanom

povjerenju. Podsjećamo da su ostali članovi Povjerenstva, u ovom sada već 4. sazivu: fra Miljenko Stojić, Mate Miletić, Ivica Šarac, fra Miro Šego, Andrija Stojić i Danijel Čavar.

Nakon uvodnog dijela i izglasavanja dužnosti raspravljano je o učinjenom u proteklom razdoblju te o onome što treba unaprijediti u sljedećem četverogodišnjem mandatu. Također je raspravljano o radnjama koje slijede na Groblju Mira na Bilima, poput skorašnjeg postavljanja 35 novouplaćenih pločica za žrtve s područja općine Čitluk.

Čitlučko Povjerenstvo surađuje sa

susjednim općinskim i gradskim povjerenstvima, a tema razgovora bila je i međusobna razmjena podataka u svrhu otkrivanja novih podataka o žrtvama, što doprinosi kvalitetnijoj evidenciji i budućim istraživanjima koja su potrebna u svrhu otkrivanja istine.

Povjerenstvo poziva sve koji to mogu da dođu na sv. misu na Bilima koja će se održati 1. svibnja u 12.00. Do toga nadnevka trebalo bi biti postavljeno i spomenutih 35 novouplaćenih pločica s podacima o žrtvama s područja čitlučke općine, čime će se ukupni broj podignutih križeva za žrtve popeti na 592. ✍

Na Groblju mira proslavljen blagdan sv. Josipa Radnika

Bile, 1. svibnja 2024.
MARIJANA TOMAŠEVIĆ /
GROBLJEMIRA.INFO

Na Memorijalnom centru »Groblje mira« (MCGM) na Bilima 1. svibnja s početkom u 12.00 slavljena je sv. misa u povodu blagdana svetoga Josipa Radnika kojemu je posvećena crkva na Groblju mira. Sv. misu predvodio je fra Ivica Kyril Pavlović, član Franjevačke provincije Bosne Srebrene, te župnik župe Imena Marijina u Svilaju, uz sumisništvo fra Miljenka Stojića, povjerenika Komisije za hrvatski žrtvoslov u hercegovačkim biskupijama, goranačkog mjesnog župnika fra Ivana Ivande te

ostale braće svećenika. Propovijedao je velečasni don Pavo Brajinović, umirovljeni svećenik Vrhbosanske biskupije, svećenik Doborskog dekanata te bivši župnik župe Bezgrješnog srca Marijina iz Posavske Mahale.

Veličanstveno je bilo svjedočiti današnjem zajedništvu hrvatskog naroda. Isprepletenost osjećaja boli, sjećanja, ali i oprosta, ponosa i ljubavi prema svome narodu i svojoj vjeri okupilo je danas preko tisuću vjernika na Groblju mira. Osim članova Organizacijskog odbora na čelu s predsjednikom Milom Pušićem, okupio se velik broj mještana okolnih i daljih župa i općina. Mnoštvo hodočasnika došlo je iz Tomislavgrada,

za čije je žrtve u prethodnom kratkom razdoblju podignuto preko 350 križeva na MCGM-u. Organizirano su stigli i hodočasnici iz Čitluka, koji su zajedno sa svojim župnikom fra Mirom Šegom nazočili sv. misi. Misno slavlje uveličali su svojim pjevanjem članovi više različitih župnih zborova s područja Odžaka, koji su zajedno sa svećenicima, članovima kulturnoumjetničkog društva Napredak i ostalim hodočasnici stigli na Bile u jutarnjim satima.

Prije početka misnoga slavlja nazočnima se obratio fra Miljenko Stojić. Riječima dobrodošlice pozdravio je goste iz Posavine i sve ostale naglasivši kako ćemo se zajednički moliti za žrtve hr-

vatskog naroda čiji su životi u temelju naše slobode. Prethodno citirajući Fran Krstu Frankopana kako »navik on živi ki zgine pošteno«, fra Miljenko je pozvao fra Ivicu da započne sveto misno slavlje.

Velečasni don Pavo, koji je i sam jedno od mnogih siročadi rođenih poslije smrti svojih otaca umrlih za našu rodnu grudu, propovijed je započeo stihovima pjesme »Reci, brate moj«, hrvatskog izvođača Marka Perkovića Thompsona. Osvrnuvši se na krvavu prošlost hrvatskog naroda, nazočne je podsjetio kakva je naša povijesna istina, istina koja nas je upravo danas ovdje okupila jer ne smijemo zaboraviti svoje pokojne. »Ne umire se za bilo što! Život treba uložiti za nešto za što se isplati živjeti i umrijeti, a umire se za ono što se smatra svetijim i vrjednijim od života, a to je vjera, rodna gruda, obitelj i obiteljsko ognjište. Mi danas dolazimo obnoviti svoje korijene, svoj ponos, svoj identitet, da napravimo test svoga rodoljublja, svoje vjere, ali i praštanja«, naglasio je velečasni don Pavo. »Hrvatskog čovjeka na ovim prostorima označavaju tri svetinje na kojima je temeljio i nadam se još uvijek temelji svoj život: Bog na nebu, domovina na

zemlji i obitelj koju drugi Vatikanski sabor naziva Crkva u malom«, dalje je nastavio don Pavo posebno istaknuvši da bez Božjega blagoslova, bez mira u srcu, nema prave radosti. Velečasni don Pavo se u svojoj propovijedi dotaknuo velikog problema našeg hrvatskog naroda, naroda za kojeg se nekad čini da je izgubio onaj ponos kojega su imali naši predci koji su umirali za ovu hercegovačku grudu. Zapitao se što ćemo reći svojim majkama i očevima kada se poslije završetka ovog života u nebu pogledamo oči u oči s njima, kada nam postave pitanje zašto smo svoju zemlju tuđinu ustupili, zašto smo svoju rodnu grudu napustili, što ćemo odgovoriti? »Zapamtite, a to i svoju djecu naučite: lijepa je Švicarska, bogata je Njemačka, privlačna je Amerika, jedna je majka Hrvatska, ali jedna je jedina i neponovljiva tvoja Herceg Bosna ponosna«, zaključio je don Pavo. Snažno je odjeknula današnja propovijed na MCGM-u. Snažno je don Pavo svojim iskrenim obraćanjem kroz propovijed duboko ušao u svako hrvatsko srce koje je kucalo danas na MCGM-u. Suzama, osjećajem zahvale i olakšanja te gromoglasnim pljeskom narod je pozdravio don Pavinu propovijed.

Na kraju misnoga slavlja fra Miljenko Stojić zahvalio je svim svećenicima, pjevačima, svim ostalim nazočnima te posebno propovjedniku i predvoditelju misnog slavlja ne krijući radost što su upravo oni danas ovdje gdje su podignuti mnogi križevi za žrtve iz njihovog kraja, preko 3.000 križeva za žrtve Posavine.

Podijelivši blagoslov fra Ivica Pavlović je završio sveto misno slavlje. Mnóstvo naroda zadržalo se na MCGM-u još dugo nakon kraja sv. mise. Neki su još jednom pošli do križeva svojih predaka, neki su se nastavili moliti kraj spomenika Pietà, dok su neki razgovarali o današnjoj propovijedi koja će zacijelo, po svemu sudeći, još puno puta biti prepričana.

Ovim misnim slavljem počinju nastavna događanja na Groblju mira. I dalje se nastavlja graditi ovo spomenmjesto u duhu očuvanja naše prošlosti kako bismo na dostojan način njegovali žrtvu i mučeništvo našeg naroda.

Hvala svim medijima koji su pratili današnju svečanost na Groblju mira. Njihove uratke možete pronaći ovdje. ✍

Kako vratiti ljudsko dostojanstvo žrtvama hrvatskoga Križnoga puta

Zagreb, 15. svibnja 2024.

IVANA KARAČIĆ / GLAS
KONCILA

U članku Luke Tripala o Bleiburgu i hrvatskom križnom putu Vlado Čutura navodi i komentar fra Miljenka Stojića. Prenosimo Čaturin prilog.

Osim za Hrvatsku, svibanj je mjesec bolnih obljetnica i za BiH. Ne samo što su na križnom putu stradale brojne ondašnje obitelji nego su osobito mučeniš-

tvo tijekom i nakon Drugoga svjetskoga rata proživjeli i svećenici, redovnici i redovnice. Voditelj Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« fra Miljenko Stojić svjedoči da je stradale hercegovačke redovnike vjerni narod od početka smatrao sveticima. »Čim su okolne žene – jer muškarci su ili bili na bojišnici ili su se krili pred jugokomunistima – čule da su na Širokom Brijegu fratri ubijeni i zapaljeni u ratnom skloništu, pohrlile su vidjeti što se dogo-

dilo. Nisu tada psovale i vikale, nego su se stale moliti. Umjesto njih psovali su i vikali jugokomunisti, potrpalili su ih na vojničke kamione i iskricali dolje u središtu mjesta. No nisu mogli utrnuti vjeru koja se tim ubojstvom još jače rasplamsala«, opisuje Stojić koji je osobno ispitao više od 450 svjedoka mučeništva, a obilje je prikupljene građe i digitalizirao. »Klikom se miša može doći do potrebnoga dokumenta, odnosno istražiti kakve dokaze posjedujemo za neko stratište ili za

nekoga od ubijenih. Na temelju toga lako je i izraditi životopis stradalnika ili opis stratišta.«

Kauza za proglašenje »Širokobriških mučenika« i njihove franjevačke subraće blaženima na kraju je prve istražne faze nakon koje još slijedi biskupijska i rimska. I dok voditelj Vicepostulature ističe da ne treba upasti u zamku žurbe, ne propušta primijetiti da je proces već donio duhovne plodove, ali i nove istraživačke poticaje. »Vicepostulatura je bila začetnik

općinskih povjerenstava za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskoga rata i poraća, iz čega je izrastao i Memorijalni centar "Groblje mira" na zaravni između Širokoga Brijega i Mostara.« Ta je, pak, inicijativa, podsjeća o. Stojić, duhom srodna zamisli pokojnoga biskupa Mile Bogovića o »Hrvatskom križnom putu«, koji bi povezo mjestu stradanja iz Drugoga svjetskoga rata, poraća, Domovinskoga rata... »Prva postaja bio bi Bleiburg, druga bi bila negdje u Sloveni-

ji, treća na Maclju, a bili bi obuhvaćeni i Vukovar, Radimlja, Groblje mira... Molitelj bi dodavali postaje iz svoje okoline, a sve bi završilo okupljanjem na Udbini početkom rujna. Usto, svaka bi naša biskupija i župa proglasila jedan dan u godini danom sjećanja na svoje žrtve i žrtve svojega naroda. Posmrtni ostatci naših ubijenih, za koje ne znamo tko su točno, pokapali bi se na Udbini. Mislim da bi se time riješili svi prijepori«, zaključio je Stojić. ✍

Svjedočanstva iz prve ruke

Mostar, 5. lipnja 2024.

R. JOLIĆ / FRANJEVCI.INFO

Upravo je iz tiska izišla knjiga svjedočanstava o pobijenim profesorima, svećenicima i klericima na Širokom Brijegu i okolnim mjestima u prvoj polovici 1945. pod naslovom *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*. Riječ je zapravo o zapisnicima s triju simpozija i jednoga okrugloga stola, održanih na Širokom Brijegu i u Zagrebu 1993., na kojima su svoja sjećanja iznijeli bivši đaci slavne Franjevačke klasične gimnazije na Širokom Brijegu. Okupio ih je i sve odlično organizirao bivši širokobriješki gvardijan fra Jozo Zovko. Koliko su prevažna ta sjećanja i svjedočanstva najbolje pokazuje činjenica da više od 50 đaka – internih (sjemeništaraca) i eksternih (vanjskih) – koliko ih je fra Jozo uspio okupiti, danas, nakon 30 godina, više nije živ ni jedan jedini!

Njihova sjećanja redovno nisu samo lijepe priče, ugladene i romantične zbog odmaka od 50 i više godina, nego često kritična promišljanja o gimnaziji, samostanu, profesorima, drugim svećenicima, samostanskom i gimnazijskom ustroju, kao i o konviktu koji su vodili franjevci za vanjske đake. No, svjedočanstva jasno i nedvosmisleno pobijaju partizanske laži o tome da bi franjevci pucali i na bilo koji način sudjelovali u borbama, a

pogotovo ne u kakvim progonima Srba i drugih, te pokazuju da su sve te izmišljotine imale za svrhu pokriti i opravdati brutalne partizanske zločine nad nevinim ljudima. Osobito je udarano na gimnaziju zbog toga što je bila elitna odgojno-obrazovna ustanova kojoj partizansko-komunistički zločinci ni na koji način u budućnosti nisu mogli parirati, kao i općenito franjevcima i svećenstvu u Hercegovini, nego su oni to riješili na puno primitivniji način: jednostavno su svoje ideološke protivnike tjelesno pobili. I upravo im to narod u Hercegovini nikada nije zaboravio!

Provincijal fra Jozo Grbeš u svome je predgovoru naveo sljedeće: »Ubijena gimnazija znak je brutalnosti komunističkog režima prema intelektualnom radu naše braće, a isto tako prema hrvatskom identitetu na ovim prostorima. U ova vremena nama je govoriti istinu, slušati svjedoke i ispravljati krivotvorine povijesti.«

Organizator fra Jozo Zovko piše: »Ovo je vrijeme kada se zasjenjuju uzori i njihov život. Stoga je važno i potrebno uzeti ovu knjigu koja govori, poučava, nadahnjuje svakoga od nas. To su velikani koji su u školi poučavali i odgajali mlade. I baš ti đaci, kao svjedoci, govore o svojim profesorima.«

A priređivač dr. Ivica Šarac navodi: »Još i danas, poslije gotovo 80 godina, biološki i ideološki potomci jugosla-

SVJEDOČANSTVA o ubijenoj gimnaziji

Zapisi s okruglih stolova i simpozija o stradanju širokobriških franjevaca

venskih komunista, stvarnih planera i izvršitelja zločina, opravdavaju ubijanje hercegovačkih franjevaca tezom, plasiranjem još u vrijeme moćnoga djelovanja medijske propagande jugoslavensko-komunističkog režima, da su oni navodno sudjelovali u oružanom otporu i prema tome bili legitiman cilj vojnih djelovanja. Da je riječ o gruboj neistini, najuvjerljivije pokazuju i dokazuju iskazi svjedoka širokobriških zbivanja 1945., koje je 48 godina kasnije uspio na istom mjestu okupiti fra Jozo Zovko, tadašnji gvardijan širokobriješkoga samostana.« ✍

Broćanac u susret Kraljici Mira: U istini hodimo

Broćanac, 28. lipnja 2024.

IVANA KARAČIĆ / POSUSJE.
INFO

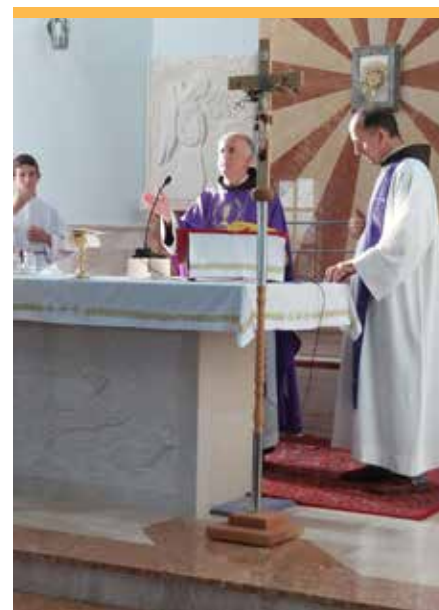
U područnoj crkvi u Broćancu, župa Posuški Gradac, zaštitnica crkve Kraljica Mira slavi se prve nedjelje nakon obljetnice Gospinih ukazanja u župi Međugorje. Župljani se na nju pripremaju kroz trodnevnicu sv. misom.

Prvu večer, u četvrtak 27. lipnja, sv. misu predslavio je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Inače je ova sv. misa slavljena i za žrtve s područja Broćanca u Drugom svjetskom ratu i poraću jer upravo o toj temi već dugi niz godina brine Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«.

»Još smo jedanput pred svojom Kraljicom Mira. Kakvi god da jesmo, došli smo iskazati joj počast i zamoliti ju da nas prati na našem životnom putu. Donijeli smo sa sobom svoje radosti, sve ono dobro što nam se dogodilo kroz proteklo vrijeme. Jamačno smo Bogu zahvalni za sve to. Ali donijeli smo i svoju muku koja nas je trala i za koju nekada nismo nalazili odgovora. U tu muku zacijelo spada i naša povijest. Bila je takva kakva je bila i ne možemo do kraja shvatiti zbog čega se sve to moralo tako dogoditi. Zbog toga dok se večeras budemo molili za sebe, molit ćemo se i za one koji su pali za našu slobodu. Ovo je večer sjećanja na njih, večer našega duga prema njima«, istaknuo je fra Miljenko u uvodu sv. mise.

U propovijedi je fra Miljenko istaknuo i sljedeće: »Sveto pismo u Starom zavjetu neprestano nam pred oči donosi životni put židovskoga naroda. To je zbog toga što ga je Bog u to vrijeme izabrao da preko njega svemu

ostalome svijetu navijesti svoju Riječ. Oni su to, znamo, nekada shvaćali kako treba, a nekada ih je bilo baš briga za sve. Posljedica ovoga zadnjega stava bila je društvena propast. Dospijevali su u ropstvo. Usuđujem se reći da smo mi u ovome vremenu izabrani Božji narod. Kraljica Mira jednoga je dana došla k nama i objasnila nam da preko nas Bog želi progovoriti čitavom svijetu. Netko ju je od nas slušao, netko je odmahnuo rukom. A da nas je bilo više koji smo je slušali, upitajmo se bi li se obistinila ona njezina poruka u kojoj se kaže da se molitvom i ratovi mogu zaustaviti? Jamačno da bi, ali bilo je tako kako je bilo. Nismo učili od povijesti izabranog naroda prije nas, nismo učili od Židova. ... Kada bacimo oko na svoju povijest, onda vidimo da je bila izuzetno teška, ali u isto vrijeme bila je i izuzetno časna i dostojanstvena. Kroz sve bure i oluje, počevši tamo od Turaka, da ne idemo dalje u prošlost, pa preko jugoslavenstva u njegovim inačicama, umirali smo po raznim bojišnicama. I činilo se da tome nema kraja, da nikada ne ćemo dobiti svoju slobodu. Ali smo ju dobili krajem prošloga stoljeća, takvu kakva je. ... Naravno, kajemo se kao narod za sve ono loše što smo učinili, ali smo i tako ponosni na sve ono dobro, na onaj otpor kada je izgledalo da su sve lađe potopljene. Tomu su nas neprestano učili i uče naši mučenici. Nebrojeno ih je, za mnoge ne znamo jer nismo imali vremena zapisivati što se s njima dogodilo dok smo bili bitku za svoju slobodu i svakodnevno preživljavanje. Ali smo to u ovo vrijeme počeli činiti i ne ćemo stati dok ne istražimo sve što je u ljudskoj moći. Želimo da nas prosvijetli njihovo mučeništvo, da nam pomogne na pravi način shvatiti što se

zapravo bitno događa u životu svakoga od nas. Zbog toga smo započeli i s postupkom mučeništva za pobijene hercegovačke franjevce. Propovijedali su nekada svome hrvatskom puku, učili ga pismenosti, učili ga gospodarstvu, sada im istraživanjem njihova mučeništva želimo zahvaliti na tome. Neki im se i utječu kao mučenicima te svjedoče o milostima koje su dobili njihovim zagovorom. Mučeništvo, naime, nije neodgovorna pogibija, pa makar i za velike ideale. Ovdje je ubrojeno i mučeništvo za domovinu. Netko ju je časno branio i časno za nju pao. Razmišljajmo o tome ovih dana i okupljajmo se barem jedanput godišnje da ih se svih prisjetimo i Bogu za njih pomolimo.«

Molitva vjernika također je bila za žrtve iz Broćanca i za mučenike hrvatske povijesti. A na kraju sv. mise fra Miljenko je izmolio molitvu za oprostene grijeha pobijenih. Župnik fra Petar Drmić je, pak, zahvalio fra Miljenku na predvođenju ove večeri, a nazočnima na dolasku. ✍

Sveta misa na Memorijalnom centru »Groblje mira« u povodu Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarizama

Bile, 17. kolovoza 2024.

MARIJANA TOMAŠEVIĆ /
GROBLJEMIRA.INFO

U povodu obilježavanja Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarnih režima, fašizma, nacizma i komunizma, a koji se obilježava 23. kolovoza, na Memorijalnom centru Groblje mira (MCGM) na Bilima, u organizaciji Pododjela za Drugi svjetski rat i poraće HNS-a te Udruge Mir International i pod pokroviteljstvom HNS BiH, upriličena je komemoracija i služena sv. misa za sve žrtve Drugoga svjetskoga rata i poraća.

Prije misnoga slavlja odana je počast žrtvama svečanom komemoracijom te su položeni vijenci i upaljene svijeće ispred izaslanstva HNS BiH, hrvatskih institucija i udruga hrvatskog naroda u BiH koje je predvodio predsjednik Dragan Čović, te izaslanstva Vlade RH, izaslanstva Hrvatskog sabora i Ministarstva hrvatskih branitelja RH, koje je predvodio državni tajnik Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske gospodin Zvonko Milas.

Nakon polaganja vijenaca nazočnima se obratio predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović koji je u svom pozdravnom govoru istaknuo: »Oni koji će biti ovdje za 20 godina vjerojatno će teško razumjeti ono što smo mi danas radili ovdje. I zbog toga, zbog toga brzog umrežavanja u stvarnom vremenu, najviše zbog naših mladih koji danas razmišljaju malo drukčije o svom životu, upravo zbog silnih promjena, ja sam uvjeren da će ta silna promjena ostaviti posebnog traga i teško ćemo moći vjerovati što će nam se sve dogoditi. Upravo zbog toga

smo danas ovdje na Groblju mira. Bijeli križevi na Groblju mira prkose vremenu zaborava koje je sve to stavilo po strani zadnjih osamdesetak godina. Zahvaljujući Vladi Republike Hrvatske i ugovoru koji smo potpisali prije mjesec dana ovaj prostor će do Božića izgledati potpuno drukčije. Uvjeren sam da sljedeće godine, kada budemo ovdje okupljeni, ne će biti potrebe za šatorima i siguran sam da ćemo tada imati oko dvadeset tisuća križeva na ovom mjestu, križeva koji će svjedočiti o žrtvi onih naših najdražih kojima se danas ovdje želimo moliti. Upravo to kao poruka mora nas tjerati da gradimo kulturu sjećanja... Zbog toga, dragi prijatelji, neka iz svakog križa isijava potreba oprosta za sve nas te vas pozivam da gradimo društvo mira i slobode. To je obaveza svih nas«, poručio je predsjednik Čović.

Nakon obraćanja dr. Dragana Čovića, voditelj programa Marinko Karačić zaključio je komemorativni dio te je slijedilo svečano misno slavlje.

Misno slavlje predvodio je fra Zdravko Dadić, provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Program i misno slavlje svojom pjesmom uvećao je Veliki župni zbor Krista Kralja iz Čitluka koji predvodi sestra Slavica Kožul, a sumisio je velik broj svećenika koji su se ovom prigodom prisjetili i svih mučki ubijenih crkvenih osoba tijekom i na koncu Drugoga svjetskog rata.

U svojoj propovijedi provincijal fra Zdravko Dadić je naglasio: »Nakon Drugog svjetskog rata komunističke su vlasti ubile ogroman broj hrvatskih vojnika i civila, ostavile su iza sebe na stotine stratišta od Slovenije do Makedonije.

Bez mogućnosti obrane ili pravičnog suđenja, potpuno su dehumanizirani i ubijani iz čiste mržnje. Likvidirano je i preko 500 svećenika, časnih sestara i sjemeništaraca, što predstavlja najveće stradanje crkvenih ljudi u Europi. I vi ste u Hercegovini doživjeli svu okrutnost te nove vlasti, kao što su to doživjeli i svi naši krajevi gdje su živjeli Hrvati katolici. I Posavina, iz koje dolazim, ostala je bez tisuća očeva i sinova, braće i sestara: mnoštvo udovica i ratne siročadi prolazili su pravu kalvariju da bi preživjeli. Drago mi je da ovdje postoje i križevi za Odžak koji je simbol stradanja našeg naroda u Posavini, a negdje sam i pročitao kako je za te žrtve pripremljeno preko 3.000 križeva. Proglašeni su krivima samo zato što su voljeli krajeve u kojima su rođeni i odrasli, jer su voljeli svoje obitelji i svoj narod, ali i jer su vjerovali u Boga vjerom svojih predaka. S pravom su živjeli u strahu od bezbožne ideologije koja ne samo da ne vjeruje u Boga, nego je vjeru htjela potpuno obezvrijediti. Mahom su izginuli mladi ljudi, ostale su brojne obitelji s malom djecom i mlade žene udovice koje su provodile svoje dane u tuzi i neimaštini – i što je još gore – ne smijući ni spomenuti da su imale muževe, jer su njihovi muževi, očevi, braća i sestre bili proglašeni narodnim neprijateljima. Tražilo se od njih da ih zaborave i izbrišu iz svoga sjećanja. Ipak, ostala je činjenica da su te obitelji nosile i podigle majke udovice. Komunistička vlast je u potpunosti zanemarila naše hrvatske krajeve ostavljajući ih da u bijedi i tuzi izumiru u potpunoj poniženosti koja ubija svako ljudsko dostojanstvo. Nametnuti su teški porezi, osnivane

zemljoradničke zadruge, ljudi su prisiljavani da daju jedino što su još imali, zemlju. Siromaštvo i neimaština bili su dio života većine Hrvata: bila je to velika tragedija koja je prijetila nestankom našeg naroda. Jedino je Crkva kroz to teško razdoblje bila uza svoj narod, patila je s njime i bila mu jedina utjeha. Iako su i brojni svećenici ubijeni, a mnogi i zatvarani za banalne i izrežirane stvari, ipak je Crkva opstala u našem narodu, noseći svjetlo vjere i nade, te biblijske i narodne mudrosti: da nikome nije do zore pjevati, da vrijeme svih zulumčara prolazi, kao što se to lijepo opisuje u Danijelovoj knjizi.« Nadalje je provincijal nastavio govoriti: »Bog i moralne vrijednosti bile su ono za što su mnogi davali svoje živote. Mi se danas jednostavno molimo na grobovima onih koji su život dali da ne zaboravimo te vrijednosti: Boga, koji je činio i čini temelj našega sveukupnoga života; obitelji, u kojima su se rađala nova stvorenja i koja su u roditeljskoj kući bila oplemenjena vjerom, ljubavlju, ljubeći svoje, a poštujući tuđe, hrabrošću i ponosom hrvatskoga naroda. Zato vas pozivam upravo na ovome svetome mjestu: ispitajmo svoju savjest, svoje stavove, ostanimo vjerni našim predcima, njihovoj vjeri u Boga, njihovoj hrabrosti, njihovu ponosu i poštenju. ... Kušnja nas veže za nebeske vrijednosti, a vrijednosti nas vežu za Boga! Od te logike ovaj narod ne smije odustati! Koliko god bio umoran, koliko god puta bio prevaren i

preglasan, ovaj narod uvijek ima nešto više, nešto svetije, ako živi evanđeoske vrijednote. Jesmo li svjesni što to imamo? Želim da s tim pitanjem odemo u svoje živote, i upravo životom odgovorimo.« Ovim riječima fra Zdravko je zaključio današnju propovijed na Groblju mira.

Obilježavanju obljetnice nazočili su predstavnici Crkve u Hrvata, dužnosnici HNS-a BiH, izaslanstvo države Hrvatske, izaslanstva udruga i hrvatskih zajednica iz inozemstva, predstavnici društvenog, kulturnog, političkog i gospodarskog života BiH, predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskog rata i brojni drugi gosti.

Na koncu misnoga slavlja nazočnima se obratio fra Miljenko Stojić, povjerenik Komisije HBK i BK BiH za hrvatski žrtvoslov u hercegovačkim biskupijama te jedan od idejnih začetnika, odnosno utemeljitelja MCGM-a. U svom obraćanju fra Miljenko se posebno osvrnuo na sve one koji su od početka stajali i još uvijek stoje uz ovaj projekt. Naglasio je: »Od prve lopate u svemu ovome nalazi se HNS BiH na čelu s predsjednikom dr. Draganom Čovićem. Uvijek su bili pri ruci, uvijek su pazili ide li sve po zacrtanom naumu. Hvala od srca u ime naših žrtava i mučenika. No, nije zakazala ni hrvatska država. Uvijek su nas podupirali koliko su mogli. Ove godine Hrvatska vlada, na čelu s predsjednikom Andrejom Plenkovićem, prihvatili su nas kao projekt od strateškog značenja. Zaista im

velika hvala.« Također se zahvalio svima ostalima koji svojim radom i zalaganjem pripomažu u podizanju ovog projekta, te se na osobit način zahvalio današnjem propovjedniku provincijalu fra Zdravku Dadiću kojem je u znak zahvale predsjednik HNS-a BiH, dr. Dragan Čović, uručio prigodan dar, maketu umjetnički odlijevana spomenika Pietà, rad kipara Ilije Skočibušića, a koji je postavljen i blagoslovljen prošle godine na Groblju mira. »Ona ne samo da prima u krilo svoga mrtvoga Sina nego njegove raširene ruke u obliku križa uzdiže prema nebu. Poruka je to da ona svakoga ubijemoga, čije je ime na ovim križevima, isto tako uzdiže, a sa svima njima i naš čitavi hrvatski narod«, istaknuo je fra Miljenko a zatim pozvao provincijala da izmoli molitvu za naše pokojnike te tako završi ovo sv. misno slavlje.

Posebna zahvala oko organizacije, izgradnje i održavanja MCGM-a upućena je članovima Udruge Mir International i članovima svih povjerenstava za popis žrtava Drugoga svjetskog rata i poraća.

Sveto misno slavlje izravno je prenosila RTV Herceg Bosne, Laudato tv, Pro TV, Posavina TV, Radiopostaia »Mir« Međugorje, te pridružene tv i radiopostaje.

Razne medijske priloge možete pogledati ovdje. ✍

Predstavljena knjiga

Hercegovačka franjevačka provincija u Drugom svjetskom ratu i poraću

Split, 25. kolovoza 2024.

I K A

Europski dan sjećanja na žrtve svih totalitarnih i autoritarnih režima

obilježen je kod splitske tvrđave Gripe u petak 23. kolovoza predstavljanjem knjige *Hercegovačka franjevačka provincija u Drugom svjetskom ratu i poraću* dr. sc. Hrvoja Mandića. Uz autora knjigu su

predstavili dr. sc. Mario Jareb s Hrvatskog instituta za povijest i predsjednik Hrvatske udruge Benedikt Radoslav Zaričić.

Predsjednik Hrvatske udruge Benedikt Radoslav Zaričić podsjetio je na

prošlost Hrvatske u 20. st. koja je obilježena totalitarnim režimima. Naglasio je da, iako su na razini Europske unije donesene odredbe koje traže revidiranje povijesti i istraživanje zločina, u Hrvatskoj »institucije još nisu dovoljno učinile po pitanju istraživanja i rasvjetljivanja

svih zločina koje je komunistički režim počinio«. Poručio je da dok se svi nacistički, staljinistički, fašistički i komunistički zločini ne priznaju kao zajedničko povijesno nasljeđe o kojemu se mogu iznositi poštene i temeljite rasprave, neće biti istinske pomirbe u društvu.

Organizatori su bili Hrvatska udruga Benedikt zajedno s Družbom »Braća Hrvatskog Zmaja« – Zmajski stol u Splitu, s ogrankom Matice hrvatske u Splitu, splitskom podružnicom Hrvatske matice iseljenika i Hrvatskim pomorskim muzejom u Splitu. ✍

Na Kočerinu slavljena sv. misa za poginule, nestale i stradale u ratovima

Kočerin, 30. rujna 2024.

J A B U K A . T V

Posljednje nedjelje u rujnu na Kočerinu u Širokom Brijegu tradicionalno se slavi sv. misa za poginule, nestale i stradale u ratovima. Sv. misu je 29. rujna predslavio don Miljenko Babajić, župnik Mlina kod Dubrovnika, uz sumisništvo fratara iz župe fra Velimira Mandića i fra Marija Knezovića, te fra Antu Penavu, fra Stanka Banožića, fra Miljenka Stojića i fra Antu Vukoju.

Iz župe Kočerin podsjećaju kako su mnogi župljani poginuli u Prvom i Drugome svjetskome ratu te u posljed-

njem Domovinskome ratu, a kako su fratre fra Valentina Zovku i fra Andriju Topića ubili komunisti partizani u župnoj kući.

Misno slavlje uveličao je sastav iz župa Gradac – Brist pod vodstvom Joška Jureca, pripočeno je iz župe Kočerin. ✍

Da se zlo nikad ne ponovi

Zagreb, 24. listopada 2024.

V L A D O Č U T U R A /
L A U D A T O . H R

Znanstveni zavod Fakulteta hrvatskih studija, na čelu s izv. prof. dr. Vlatkom Vukelić, prihvatio je nova imena u istraživanju ubijene i ranjene djece te ubijenih trudnica u Domovinskom ratu. Zavod je, s dosadašnjim članovima, proširio svoj tim stručnjacima koji pridonose istraživanju ovog važnog i tragičnog dijela povijesti.

Priključili su mu se dragovoljac Domovinskog rata i pedijatar te izv. prof. dr. sc. Boro Nogalo, koji je većinu svog

života posvetio skrbi za djecu i njihovu dobrobit. Povjesničar i pedagog, hercegovački franjevac, mr. sc. Gojko Zovko, koji živi i djeluje u Švicarskoj, pridružio se kroz međunarodne organizacije koje se bave dobrobiti djece. Franjevac mr. sc. Miljenko Stojić također sudjeluje u istraživanjima vezanim uz nevine žrtve ratova i poraća na području BiH i Hrvatske. U Zavod se uključila i Ksenija Abramović, mag. oec., osnivačica i glavna urednica Laudato tv, koja nastoji kroz svoje priloge rasvijetliti istinu i pružiti podršku obiteljima čija su djeca stradala u ratu. Organizatori nacionalnog skupa u Remetama, doktorand

Ivan Pavić, mag. geol., i Marko Tomić, mag. ing. silv., svojim radom potiču daljnja istraživanja i okupljanja roditelja djece stradale u obrambenom Domovinskom ratu. Jedan od novijih članova Zavoda je i dragovoljac Domovinskog rata, poznati hrvatski psihijatar dr. Herman Vukušić, specijalist psihijatrije. Njegov doprinos, osobito u prepoznavanju i liječenju psiholoških poteškoća braniteljske populacije, iznimno je važan te daje smjernice u prepoznavanju problema i njihovom prevladavanju.

U dogovoru s udrugama i roditeljima stradale djece, te uz podršku institucija na čelu s Ministarstvom branitelja,

dogovoreno je daljnje istraživanje i snimanje dokumentarnih filmova pod geslom »Da se zlo nikad ne ponovi«! Tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj je, naime, ubijeno toliko djece da bi to činilo jednu prosječnu

školu dok su tri škole djece ranjena. Ove brojke ukazuju na genocid. Također, na području BiH ubijena je jedna prosječna škola hrvatske djece, a podaci o ranjenoj djeci i dalje se prikupljaju. Ubijene su i brojne trudnice, što dodat-

no naglašava okrutnost ratnih zločina.

Povijest je znanost koja se mora neprestano istraživati i revidirati, kako bi se sačuvala istina te spriječilo ponavljanje zločina. Ovi novi članovi Zavoda zacijelo će tomu itekako pridonijeti. ✍

Biskup don Petar Palić posjetio Vicepostulaturu

Široki Brijeg, 10. studenoga 2024.

LUCIJANA KOŽUL

Mostarsko-duvanjski biskup don Petar Palić 8. – 9. studenoga bio je u dušobrižničkom pohodu župama Širokobriješkog dekanata. U toj prigodi biskup je naglasio važnost jedinstva i zajedništva unutar mjesne Crkve pozvavši sve da nadvladaju podjele i žive u jedinstvu. Domaćin mu je u ime dekanata bio dekan fra Ivan Marić te franjevački samostan na Širokom Brijegu gdje je odsjeo.

Tijekom posjeta biskup Palić posvetio je vrijeme i mjesnim školama, Prvoj i

Drugoj osnovnoj školi Široki Brijeg, gdje su ga srdačno dočekali učenici i djelatnici. Sastao se i s predstavnicima društvenih vlasti, sportskih klubova...

Nije preskočio ni Vicepostulaturu. Vicepostulator fra Miljenko Stojić govorio mu je o dosadašnjem radu Vicepostulature, načinu prikupljanja podataka o pobijenim fratrima, o mnogim svjedočenjima i arhiviranju prikupljene građe. Biskup Petar Palić, pak, pohvalio je dosadašnji rad Vicepostulature te je podržao u njezinim nastojanjima.

Održana je i svečana sv. misa u subotu 9. studenoga u 18.00 u crkvi Uznesenja

BDM. Predvodio ju je sam biskup. Vjernici su ispunili prostranu samostansku crkvu, a nakon sv. mise ostali su još neko vrijeme u druženju s biskupom. ✍

Film »Razgovor« dostupan gledateljima u SAD-u i Kanadi

New York, 8. prosinca 2024.

POBIJENI.INFO /

CROATIANSONLINE.COM

Film »Razgovor« (*The Conversation*), igrani dramski film redatelja Dominika Sedlara, od 6. prosinca dostupan je gledateljima u SAD-u i Kanadi. Distribuciju u SAD-u najavio je vodeći američki filmski portal Fandango istaknuvši film uz blockbustere poput »Gladijator II« i »Wicked«. Film će se moći pogledati putem nekoliko streaming platformi uključujući i Amazon, a moći će se kupiti i na

DVD-u. U glavnim su ulogama Caspar Phillipson, kao Tito i Dylan Turner kao Stepinac. Film traje sat i 45 minuta, a od premijere 2022. osvojio je gledateljstvo i kritiku diljem svijeta.

Građu za scenarij priskrbio je Jakov Sedlar. U jednom izraelskom arhivu pronašao je prijepis razgovora koji se dogodio u Zagrebu 4. lipnja 1945. između Josipa Broza Tita i nadbiskupa Alojzija Stepinca. U filmu su dodani samo neki manje važni dijelovi kako bi se bolje ispričalo što se zapravo dogodilo. Važnost ovoga filma je u tome što može

poslužiti kao povijesni dokaz. Napokon imamo prilike pratiti »nadmudrivanje« dvojice čelnih ljudi u tim vremenima glede položaja Katoličke Crkve u Hrvata. Tito pokušava nagovoriti Stepinca da ju odvoji od Vatikana, a on, svjestan pogubnosti toga poteza, mudro i vješto otklanja takvu mogućnost. S druge strane, Tito u razgovoru sa Stepincem, kada mu je on prigovorio da su jugokomunisti pobili nečužne franjevce na Širokom Brijegu, odgovara da je on osobno to zapovjedio. Do sada se samo predmnijevalo da je ta zapovijed stigla od njega. ✍

Iz sadržaja

IZ LJETOPISA	4
STRATIŠTA	26
POBIJENI	29
GLAS O MUČENIŠTVU	31
GLAS O ČUDESIMA	40
ODJEK U PUKU	41
DJELA POBIJENIH	42
NATJEČAJ	43
POVIJESNE OKOLNOSTI	50
PODLISTAK	51

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XVIII., 1 (33), Široki Brijeg, siječanj – lipanj, 2025.

Broj zaključen 31. prosinca 2024.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

fra Miljenko Stojić, vicepostulator

LEKTURA I KOREKTURA:

Zdenka Leženić

ADRESA:

Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

VEZA:

tel.: +387 39 700-325

faks: +387 39 702-936

e-pošta: mostar@pobijeni.info

internet: www.pobijeni.info

GRAFIČKI PRIJELOM I TISAK:

FRAM-ZIRAL, Mostar

GLASILO IZLAZI POLUGODIŠNJE:

siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

CIJENA POJEDINOG PRIMJERKA:

3 KM; 1,5 EUR

GODIŠNJA PRETPLATA (S POŠTARINOM):

BiH 8 KM; HR i EU 9 EUR; CH 9 CHF; SAD 14 USD;

Canada 14 CAD

ŠLANJE PRETPLATE, DOBROVOLJNIH PRILOGA...:

a) poštanskom uputnicom

b) UniCredit Bank d.d. Mostar; Korisnik: Hercegovačka franjevačka provincija; Svrha: prilog Vicepostulaturi tekući račun: 3381602276649744

devizni račun:

IBAN: BA393381604876650839

SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

Urednikova riječ

FRA MILJENKO STOJIĆ

Dragi čitatelji!

Nakon punih godinu dana opet smo pred vama. Pripremali smo ubrzano pokretanje ovoga našega postupka na biskupijskoj razini, što će, nadamo se, uskoro uslijediti. U sljedećem broju bit će više o svemu. A ovom broju povećali smo broj stranica kako bismo nadoknadili neizlaženje *Stopama pobijenih* u srpnju.

Dovršavaju se polako spomen-orgulje na Širokom Brijegu u čast hercegovačkih pobijenih franjevaca. Ako Bog da, jednoga dana bit će one ne samo u Gospinu svetištu nego i u svetištu hercegovačkih franjevačkih mučenika. Naravno, kada ih Crkva proglasi takvima. Sada ustrajno skupljamo svjedočanstva i dokumente da bi se to što prije dogodilo. Stoga koristimo i ovu priliku zamoliti sve vas koji nešto znate da nam to što prije dojavite. Nema veze ako ste to nekada već rekli nekom svećeniku, možda to nije došlo do Vicepostulature. Isto tako nemojte razmišljati da to što znate nije tako važno. Možda baš to upotpuni mozaik kojemu je nedostajao samo taj kamenčić.

Nastavljamo i s vanjskim uređivanjem mjesta gdje su ubijeni franjevci na Širokom Brijegu jer je uprava Hercegovačke franjevačke provincije, na čelu s provincijalom fra Slavkom Soldom, Široki Brijeg već početkom ovoga stoljeća proglasila središnjim žrtvoslovnim mjestom Hercegovačke franjevačke provincije. Ubijeni franjevci, naime, ili su rođeni na Širokom Brijegu, ili su na njemu službovali, ili su tu stjecali školsko znanje. Nije stoga čudno da puk sve pobijene hercegovačke franjevce štuje kao Širokobriške mučenike te se obično utječe svima njima bez obzira na to gdje su ubijeni.

Da, važna su nam i svjedočenja o milostima, možda čudima, koja je netko dobio po njihovu zagovoru. Znamo da naš narod nije naučio o tome previše brinuti zbog hude povijesti u kojoj se sve donedavno nalazio. Ali sada je drugo vrijeme. Stoga častimo svoje mučenike, pričajmo o njima i neka nam budu uzorima.

Mir vam i dobro!

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

»Prema odredbama vrhovnog svećenika Urbana VIII., zabranjeno je da sluga Božji, bez prethodnog dopuštenja Svete Stolice, bude predmetom javnoga crkvenog štovanja. Te odredbe nipošto ne priječe privatnu pobožnost sluzi Božjem, niti spontano širenje njegova glasa svetosti ili mučeništva i znakova. (čl. 117, § 1. i 2.)

Ako nije pronađeno nepropisno štovanje, biskup ili njegov ovlaštenik pristupa sastavljanju izjave o neiskazivanju štovanja, tj. izjave kojom se potvrđuje da se odluke Urbana VIII. poštuju. (čl. 119, § 1.)«

Iz Upute *Majka Svetaca*